

ONDERZOEK VERDUURZAMING BEDRIJVEN 2-METING CORONAJAAR

D V J I N S I G H T S © 2 0 2 0

REPORT FOR

Annemein Kolk, Directeur Zakelijk ING Nederland

Robert Gunther, Woordvoerder Mediarelaties ING Nederland

REPORT BY
ING en DVJ

DATE

27-01-2021

ACHTERGROND - STEEKPROEF

Steekproef

1-meting: n=264
2-meting: n=259

Subgroepen 1-meting

MKB middelgroot (50-249 FTE): n=163
MKB groot (250-1.000 FTE): n=101

Subgroepen 2-meting

MKB middelgroot (50-249 FTE): n=158
MKB groot (250-1.000 FTE): n=101

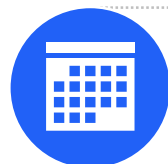
Doelgroep

Het topmanagement (CEO, CFO etc) van bedrijven met 50 tot 1000 FTE. Daarnaast dient het bedrijf geen dochteronderneming van een multinational te zijn.

WEGING

Er is gewogen naar de representatieve verdeling van de zakelijke subgroepen binnen het totale sample. Binnen de subgroepen is geen sprake van een weging.

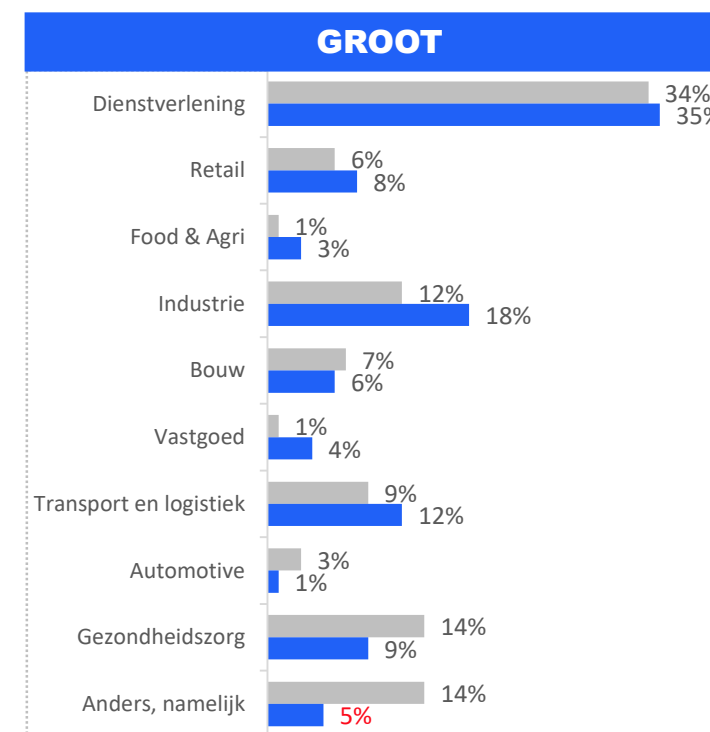
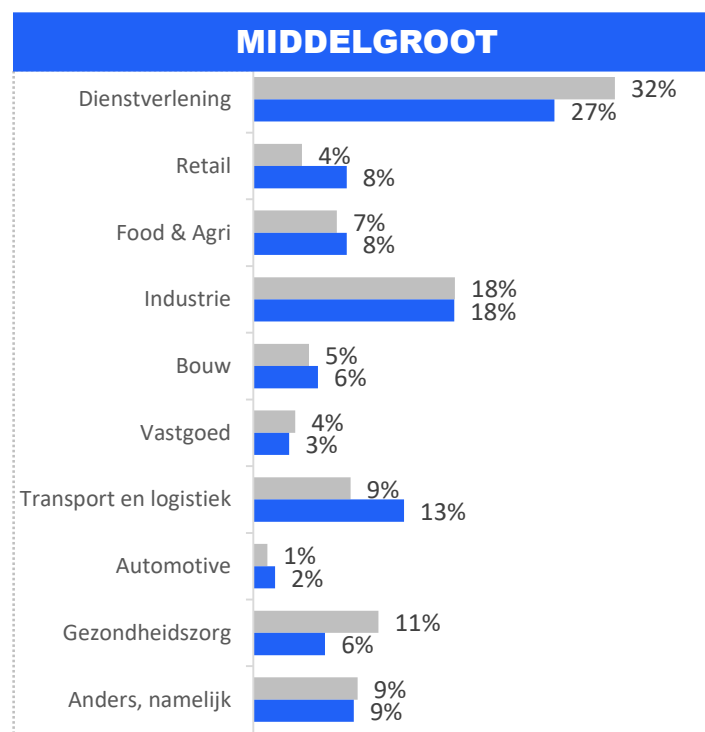
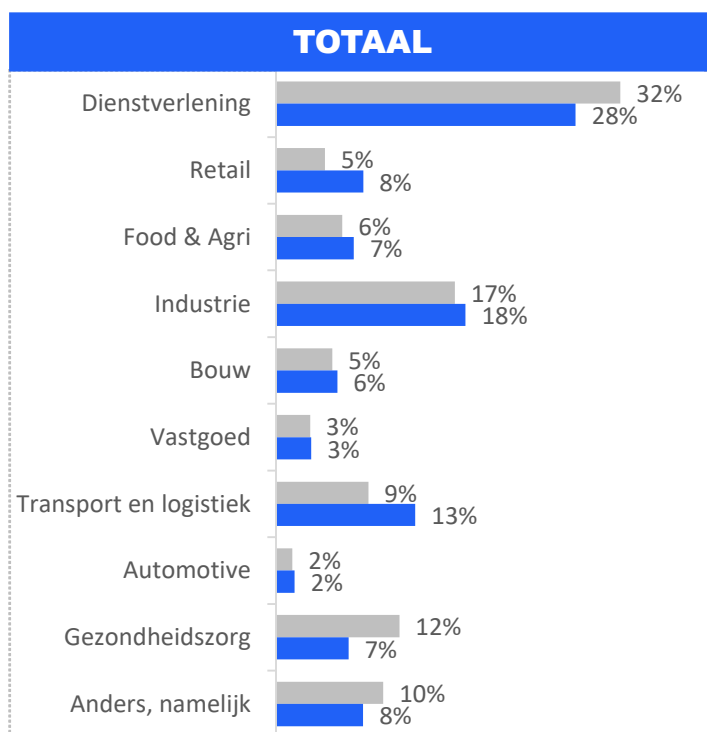
VELDWERK

Het online veldwerk van de 2-meting heeft plaatsgevonden van 19 november tot 9 december 2020 onder DVJ Insights panelleden.

ACHTERGROND - SECTOR

Dienstverlening blijft binnen de zakelijke doelgroep sterk vertegenwoordigd, net zoals Industrie. De verdeling in branches is redelijk gelijk voor de twee subgroepen.

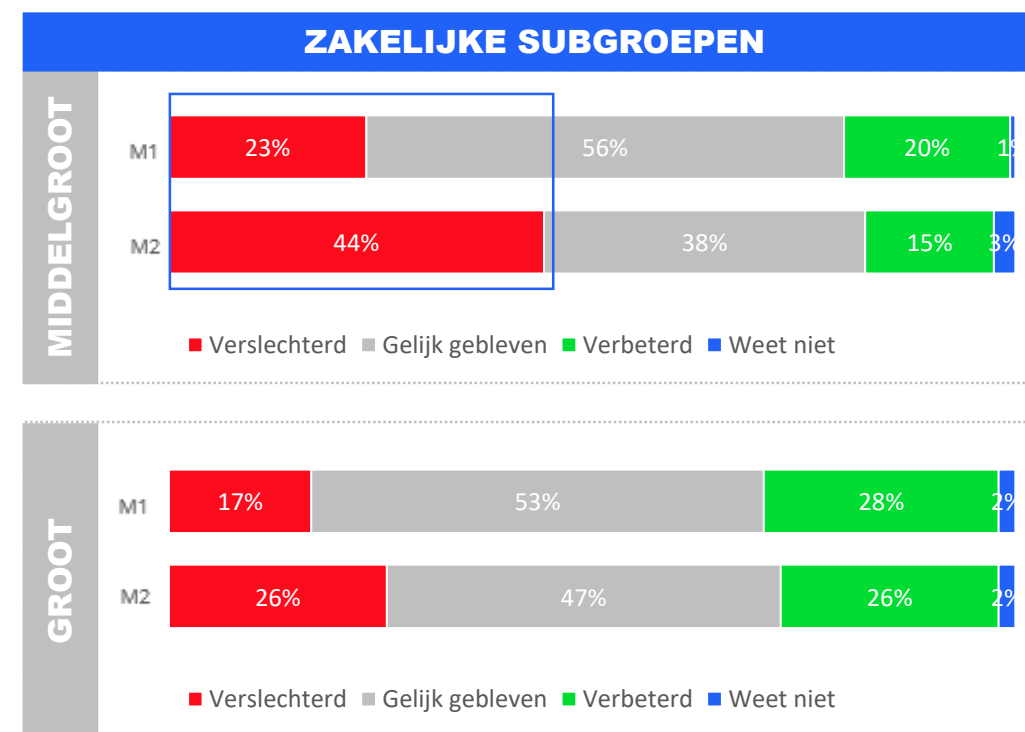
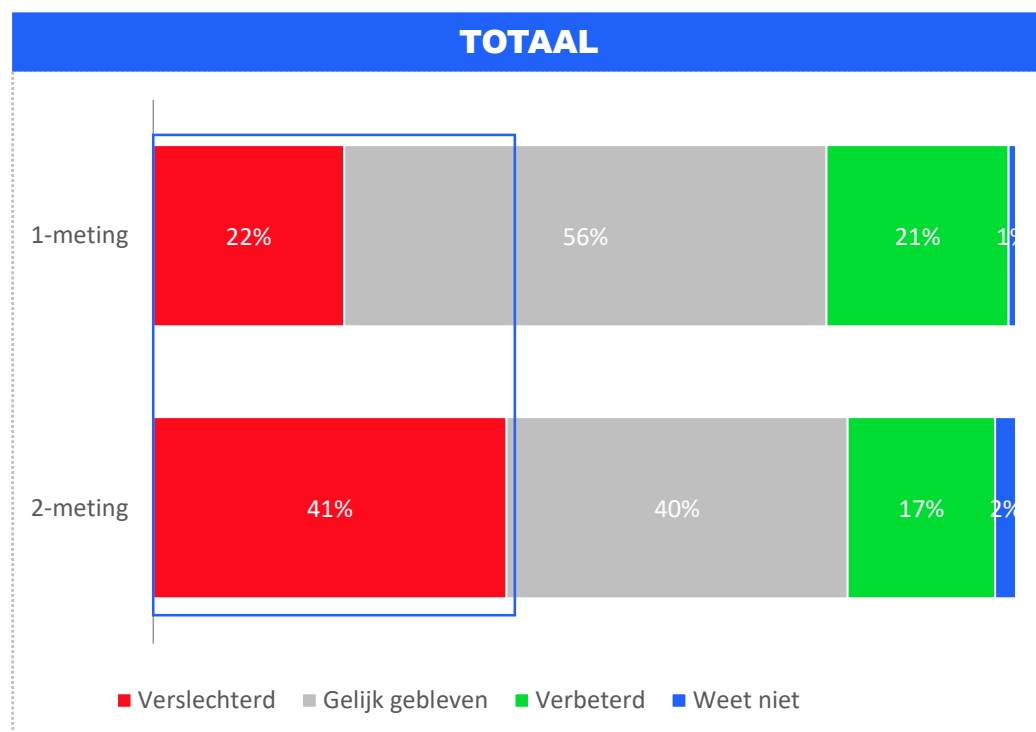
■ 1-meting ■ 2-meting

Vraag: In welke sector is uw bedrijf voornamelijk actief?

■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 1-meting (0.05)

ONDERNEMERSKLIMAAT – AFGELOPEN HALF JAAR

In het afgelopen half jaar is het ondernemersklimaat aanzienlijk verslechterd, met name onder middelgrote bedrijven.

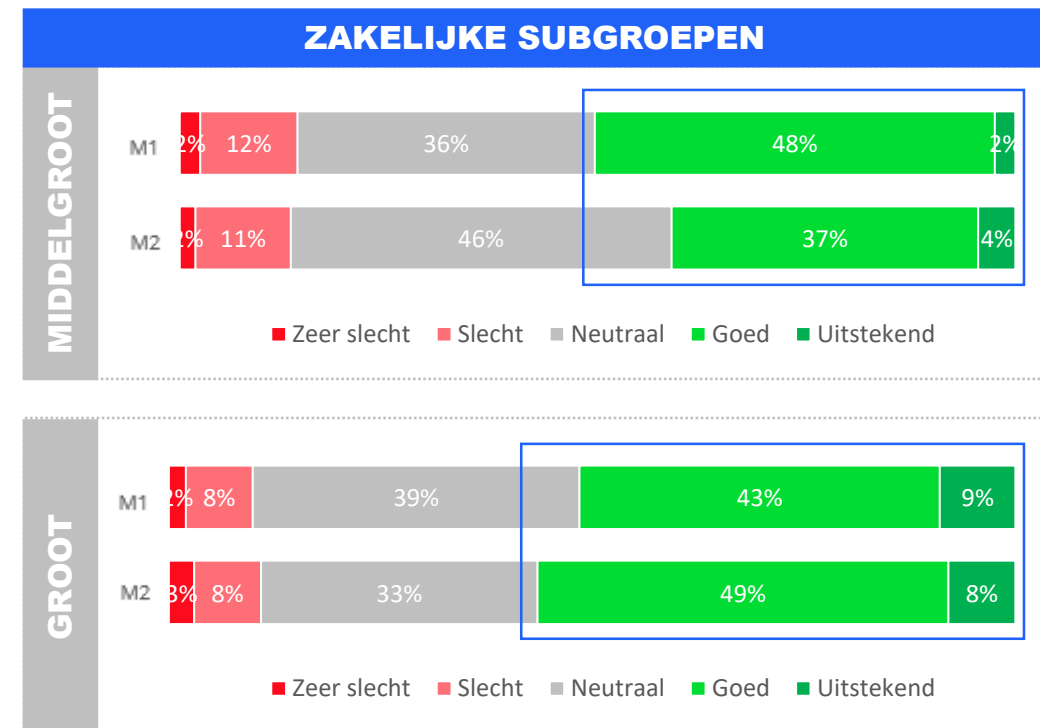
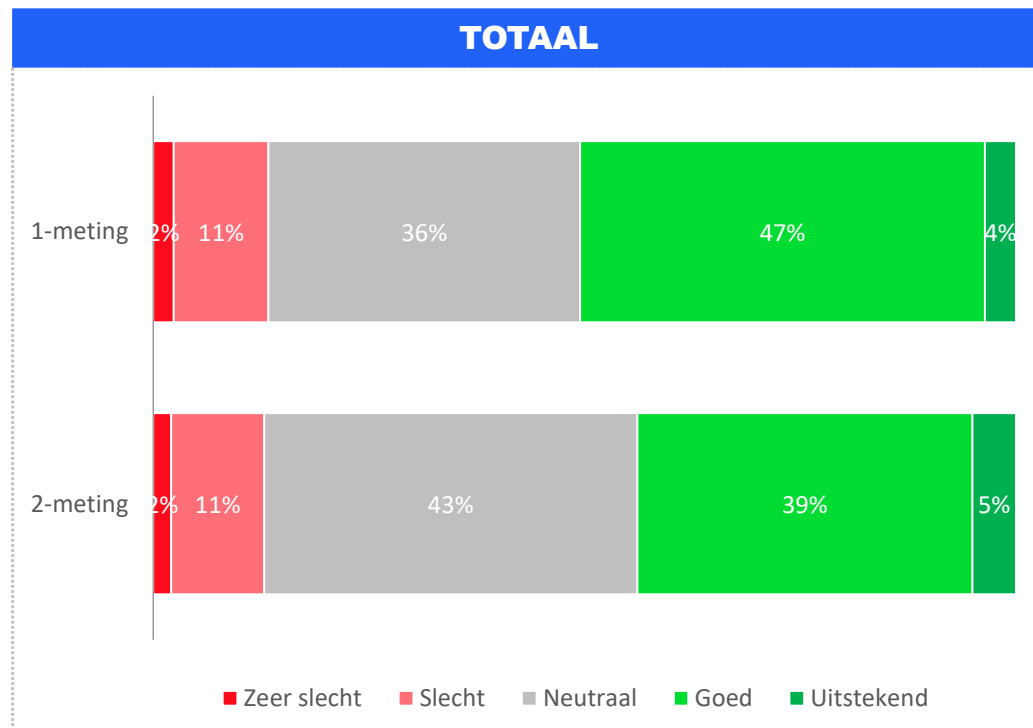

Vraag: Is het ondernemersklimaat het afgelopen half jaar:

ONDERNEMERSKLIMAAT - HUIDIG

Middelgrote bedrijven zijn ook op dit moment nog minder positief over het ondernemersklimaat in vergelijking met vorig jaar, terwijl grootbedrijven zelfs iets positiever zijn ten opzichte van vorig jaar.

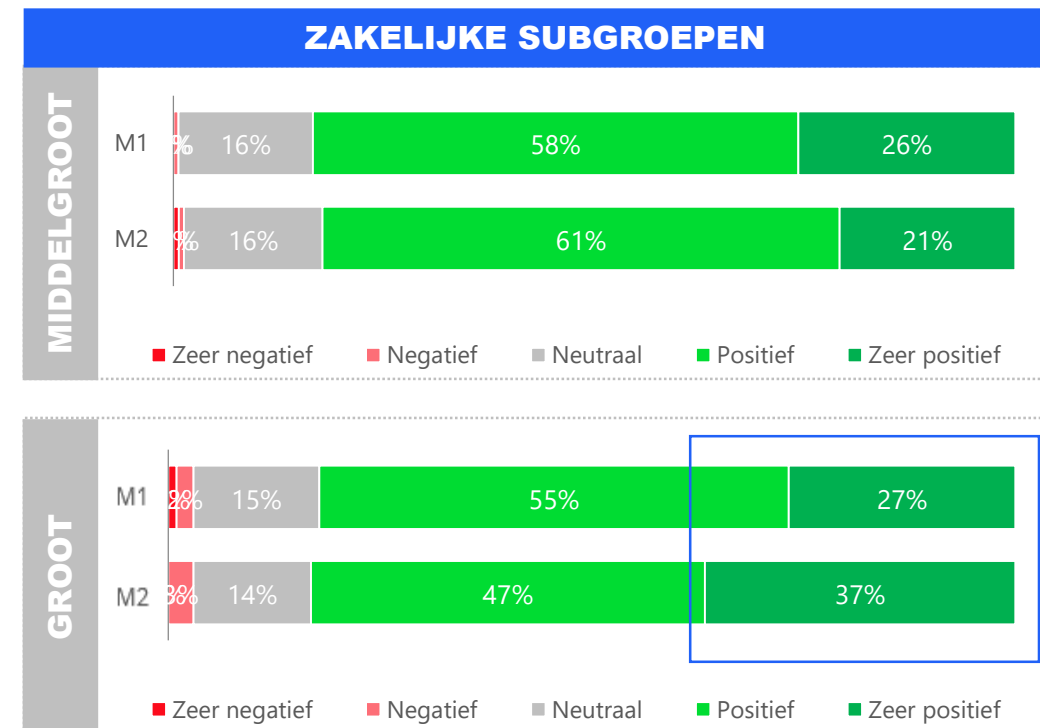
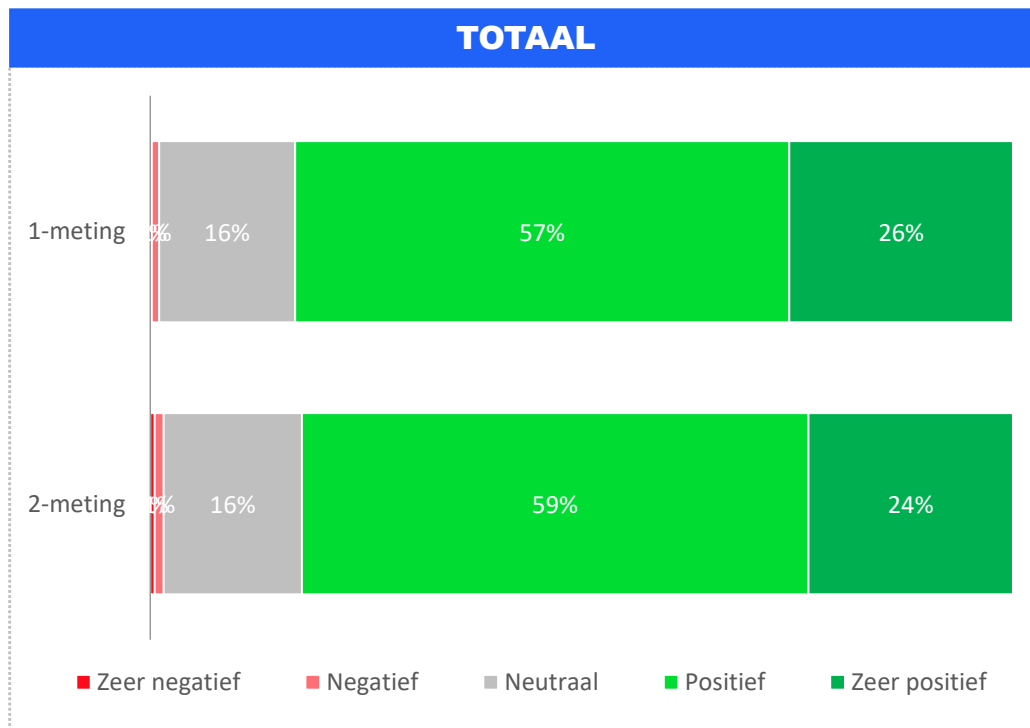

Vraag: Wat vindt u van de huidige ondernemersklimaat in Nederland?

HOUDING TEN AANZIEN VAN DUURZAAMHEID

Ook in de 2-meting staat een ruime meerderheid van de zakelijke doelgroep positief ten opzichte van duurzaamheid. De houding is niet verbeterd, al zie we bij grootbedrijven wel een verschuiving van positief naar zeer positief.

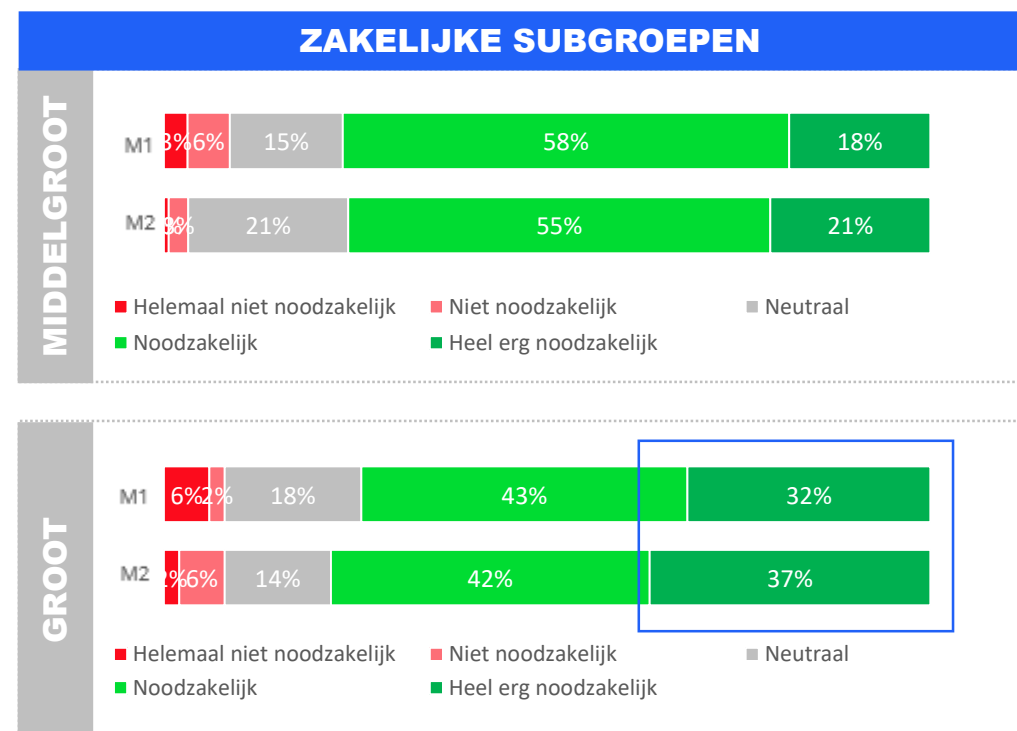
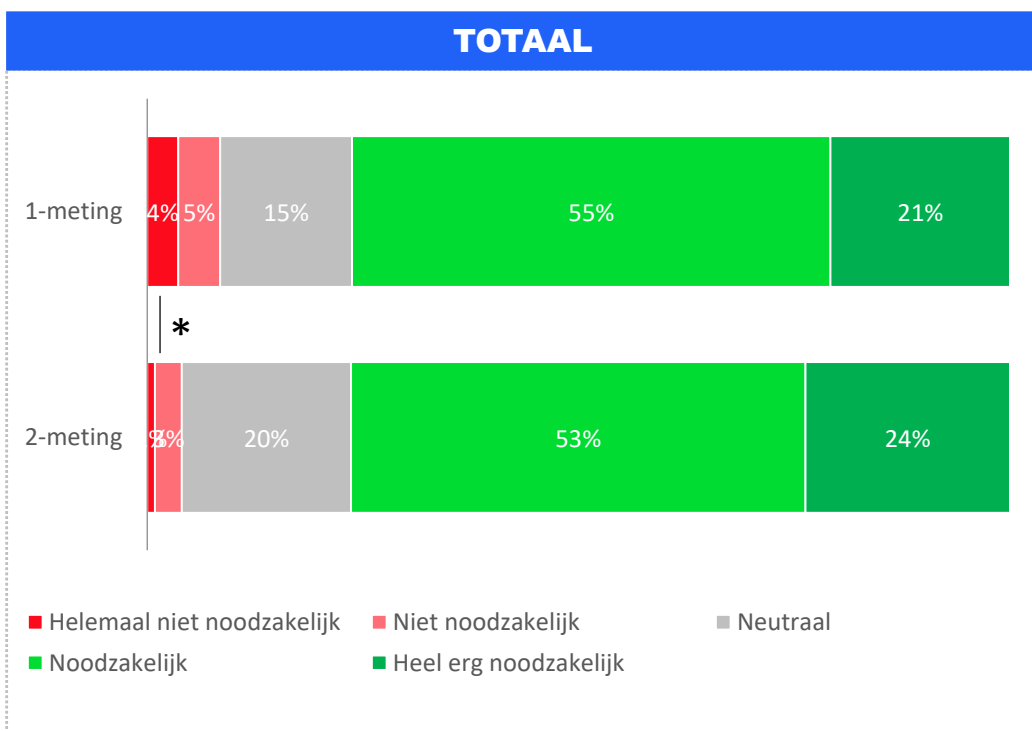

Vraag: Wat is uw houding ten opzichte van duurzaamheid binnen uw bedrijf?

NOODZAAK VERDUURZAMING

Vergelijkbaar met de 1-meting vindt ruim driekwart van de zakelijke doelgroep verduurzaming binnen het bedrijf (heel erg) noodzakelijk. We zien een afname van bedrijven die het helemaal niet noodzakelijk vinden, maar de noodzaak is het meest sterk bij de grootbedrijven.

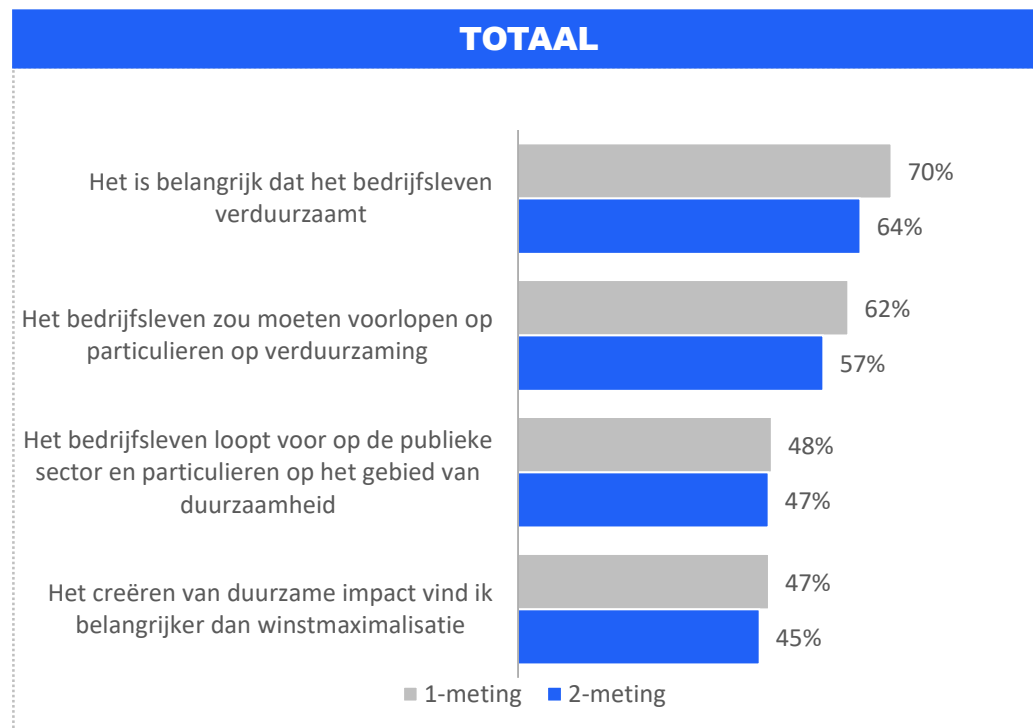

Vraag: In hoeverre vindt u verduurzaming binnen uw bedrijf noodzakelijk?

* Significant op 0.05 niveau

STELLINGEN – HOUDING T.A.V. DUURZAAMHEID

Men vindt het nog steeds belangrijk dat het bedrijfsleven verduurzaamt, en er zijn geen significante verschillen tussen de groepen en over de tijd heen wat betreft het belang van verduurzaming. Binnen grootbedrijven zien we wel een verschuiving in de mening omtrent het voorop lopen van het bedrijfsleven, in 2020 is meer dan helft het daar mee eens.

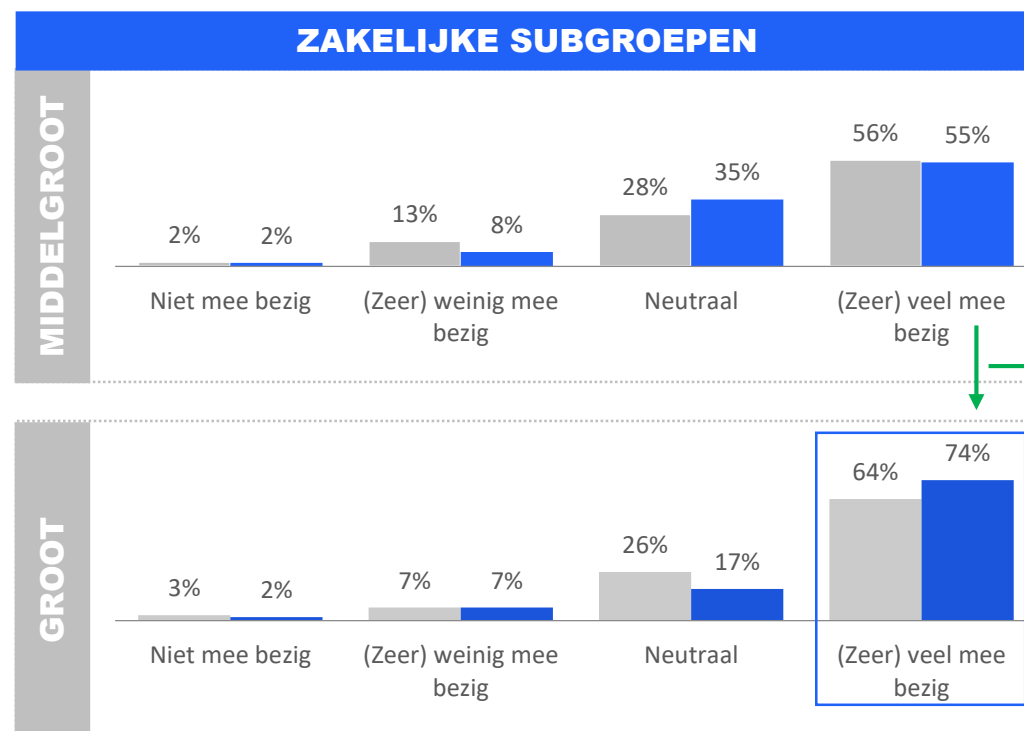
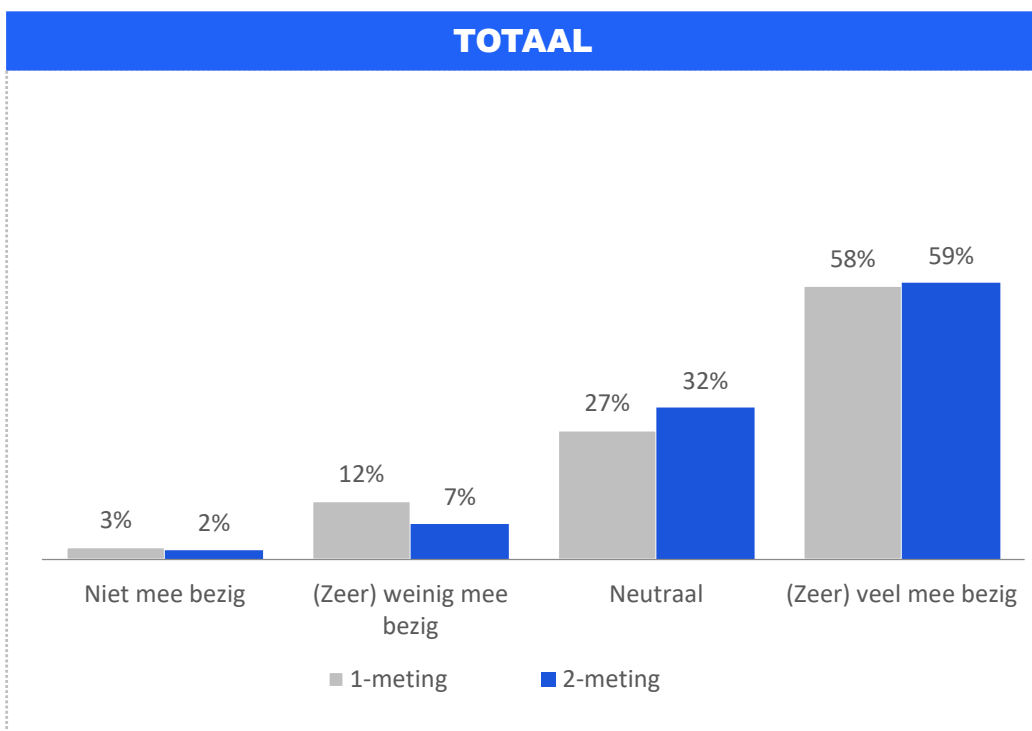

MIDDELGROOT		GROOT	
1-METING	2-METING	1-METING	2-METING
70%	63%	70%	68%
61%	56%	64%	61%
49%	46%	41%	50%
46%	43%	51%	55%

   = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 1-meting (0.05)

BEZIG MET DUURZAAMHEID

Ook in de 2-meting zien we dat bijna alle bedrijven in meer of mindere mate bezig zijn met duurzaamheid, waarbij de grootbedrijven op dit moment intensiever met verduurzaming bezig zijn dan tijdens de vorige meting. Dit resulteert in een groter verschil tussen middelgrote bedrijven en grootbedrijven (19%).

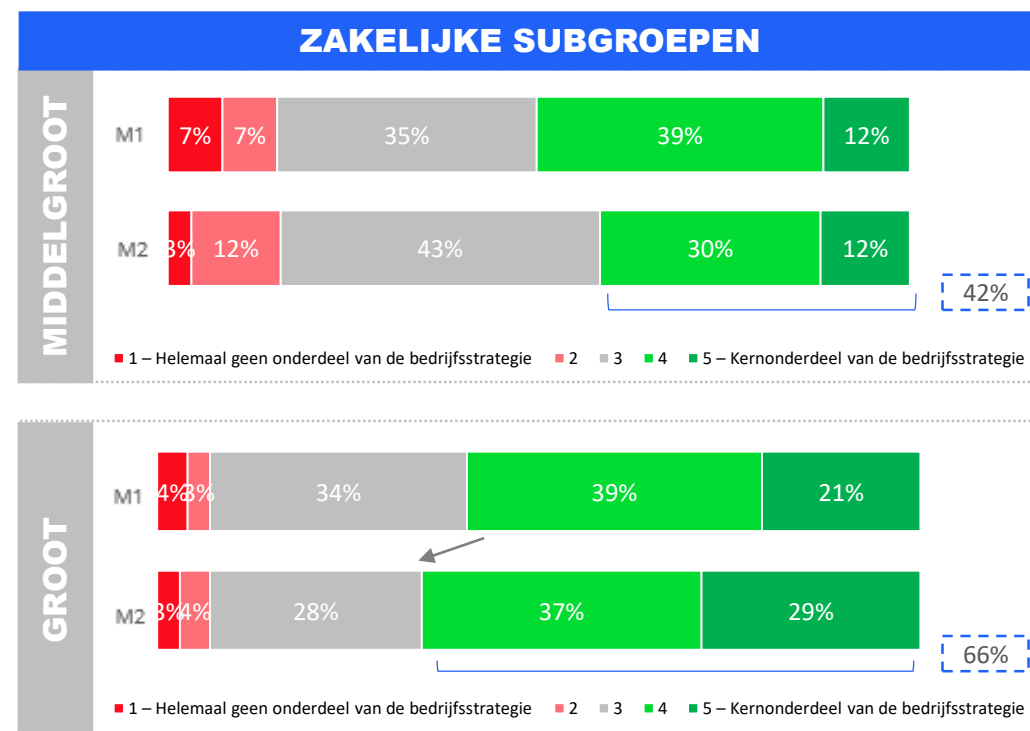
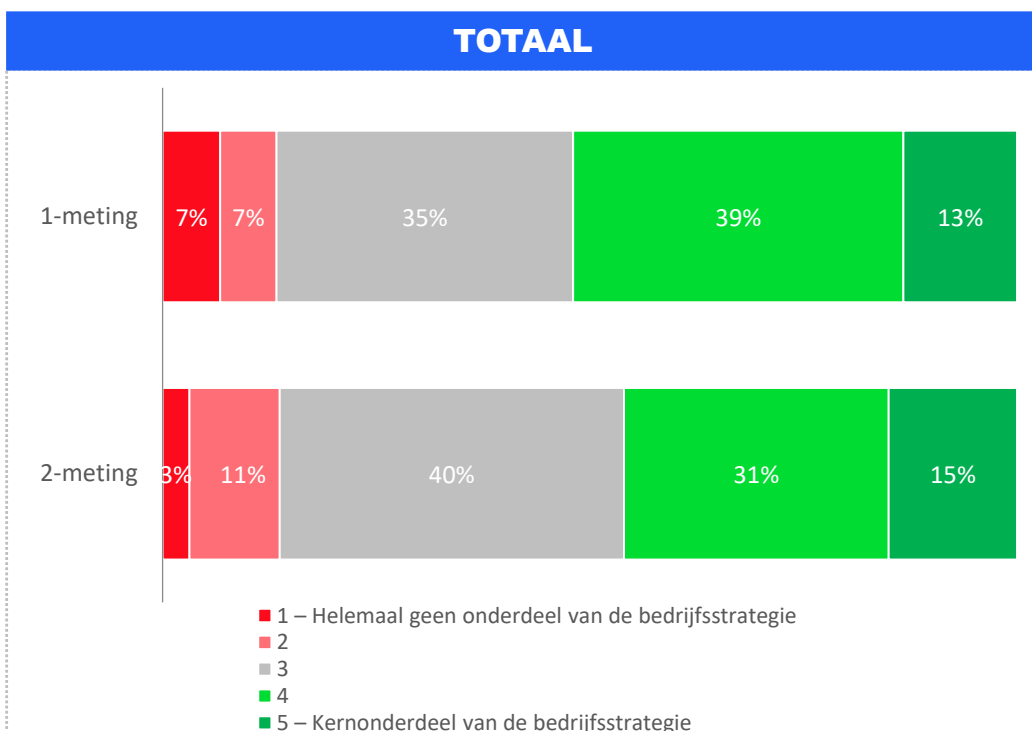
+19%*

Vraag: In welke mate is uw bedrijf bezig met verduurzamen?

* Significant op 0.05 niveau

DUURZAAMHEID ONDERDEEL BEDRIJFSSTRATEGIE

Vergelijkbaar met de 1-meting, zien we in de 2-meting dat bij minder dan de helft van de bedrijven duurzaamheid een onderdeel van de bedrijfsstrategie is. In 2020 neemt dit voor de middelgrote bedrijven nog verder af, terwijl we een lichte toename zien bij de grootbedrijven. Bij de grootbedrijven is duurzaamheid in 2020 significant vaker een (kern)onderdeel van de bedrijfsstrategie dan bij middelgrote bedrijven.

Vraag: In hoeverre is duurzaamheid onderdeel van de bedrijfsstrategie?

* Significant op 0.05 niveau

VERDUURZAMINGSPLAN EN MANAGEMENT BELONINGEN

Meer dan de helft van de bedrijven heeft een verduurzamingsplan, maar slechts een derde heeft doelstellingen rondom duurzaamheid gekoppeld aan management beloningen. Er zijn significant meer grootbedrijven die een verduurzamingsplan hebben dan tijdens de 1-meting en ook het aandeel grootbedrijven met verduurzamingsdoelstellingen gekoppeld aan managementbeloningen is hoger dan vorig jaar.

BEDRIJVEN MET VERDUURZAMINGSPLAN

	TOTAAL	MIDDEL- GROOT	GROOT
1-METING	53%	53%	56%
2-METING	61%	58%	76%

VERDUURZAMINGSDOELSTELLINGEN

	TOTAAL	MIDDEL- GROOT	GROOT
1-METING	30%	27%	44%
2-METING	34%	30%	52%

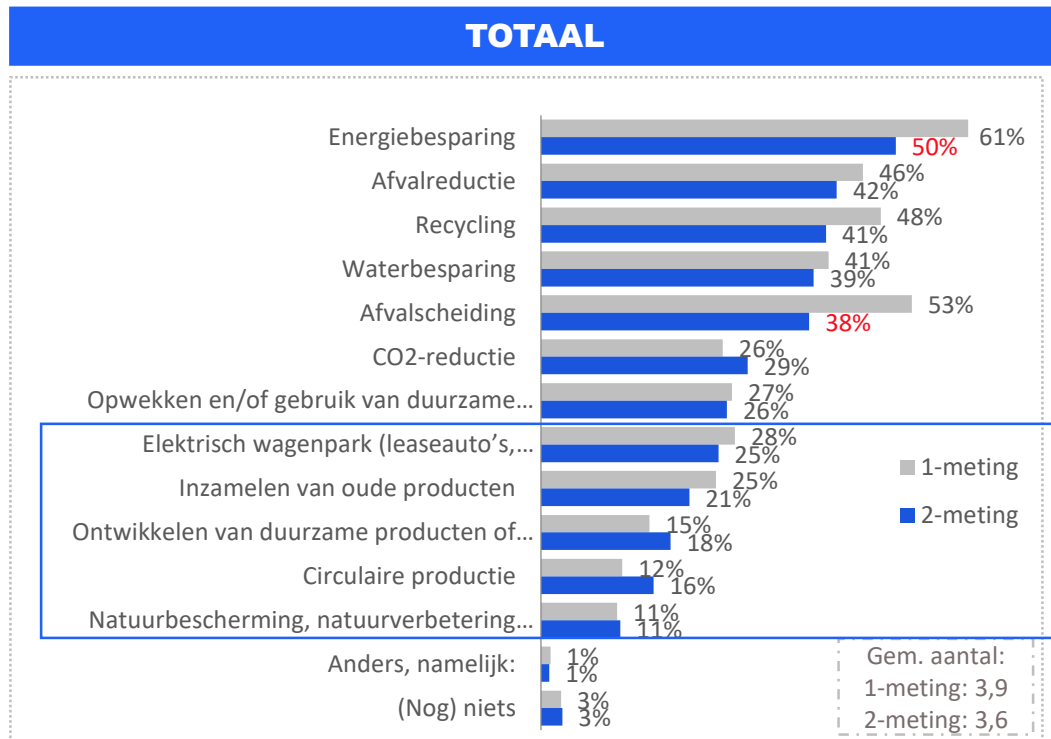
   = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 1-meting (0.05)

Vraag: Heeft uw bedrijf een verduurzamingsplan? (ja)

Vraag: Zijn er verduurzamingsdoelstellingen gekoppeld aan managementbeloningen?

WAT DOEN BEDRIJVEN AAN VERDUURZAMING ING

In de 2-meting zien we dat energiebesparing en afvalscheiding minder vaak worden benoemd binnen de zakelijke doelgroepen dan tijdens de 1-meting. Dit wordt gedreven door een significante afname onder middelgrote bedrijven. De grootbedrijven zijn nog in gelijke mate actief op de meest voorkomende activiteiten rondom verduurzaming, maar tonen ook een toenemende trend op andere activiteiten zoals een elektrisch wagenpark, inzamelen van oude producten en dergelijke.

MIDDELGROOT		GROOT	
1-METING	2-METING	1-METING	2-METING
63%	49%	52%	55%
45%	42%	48%	41%
48%	39%	50%	47%
40%	38%	46%	43%
52%	35%	55%	50%
24%	28%	35%	34%
26%	25%	34%	32%
28%	24%	25%	31%
25%	18%	24%	34%
15%	18%	19%	22%
10%	15%	17%	23%
11%	11%	10%	14%
1%	1%	2%	1%
2%	2%	0%	0%
3,9	3,4	4,2	4,2

Vraag: Wat doet uw bedrijf op dit moment actief op het gebied van duurzaamheid? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

   = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 1-meting (0.05)

DRIJFVEREN VOOR VERDUURZAMING

Vergelijkbaar met de 1-meting zijn de belangrijkste drijfveren voor verduurzamen dat het beter is voor het milieu, het verspilling tegengaat en kosten bespaart. Het tegengaan van verspilling is op dit moment een minder grote drijfveer dan toen men begon met verduurzamen. In het afgelopen jaar is de regulering van de overheid als initiële drijfveer versterkt.

	INITIEEL		MOMENTEEL	
	1-METING	2-METING	1-METING	2-METING
Beter voor het milieu	47%	46%	43%	43%
Tegengaan van verspilling	41%	41%	33%	32%
Bespaart kosten	44%	36%	41%	35%
Duurzaam imago opbouwen	39%	30%	33%	31%
Innovatief imago opbouwen	24%	27%	22%	25%
Biedt kansen in de markt	25%	24%	20%	24%
Onderscheidend zijn van concurrenten	23%	21%	18%	23%
Continuïteit van het bedrijf waarborgen	19%	19%	17%	19%
Stimulering door de overheid (belastingverlagingen/ subsidies)	15%	17%	12%	16%
Regulering door de overheid (bijv. het weren van dieselauto's uit de binnenstad)	10%	16%	12%	10%
Nieuw verdienmodel (bijv. duurzame producten op de markt brengen)	14%	15%	8%	12%
Financiering met korting (lagere rentetarieven of hogere lening)	12%	14%	12%	14%
Voorwaarde vanuit de keten (vereiste van leveranciers en/of klanten)	14%	12%	12%	10%
Anders, namelijk:	3%	1%	2%	0%

Vraag: Om welke redenen is uw bedrijf begonnen met verduurzaming? | Vraag: Wat zijn momenteel de belangrijkste drijfveren voor uw bedrijf om duurzaam te ondernemen? ■ ■ ■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 1-meting (0.05)

HUIDIGE DRIJFVEREN – ZAKELIJKE DOELGROEPEN

Voor zowel de middelgrote bedrijven als grootbedrijven blijft het milieu op dit moment de belangrijkste drijfveer voor duurzaam ondernemen. Binnen grootbedrijven zien we wel dat het belang van het onderscheidend vermogen en continuïteit van het bedrijf een grotere drijfveer is geworden in 2020.

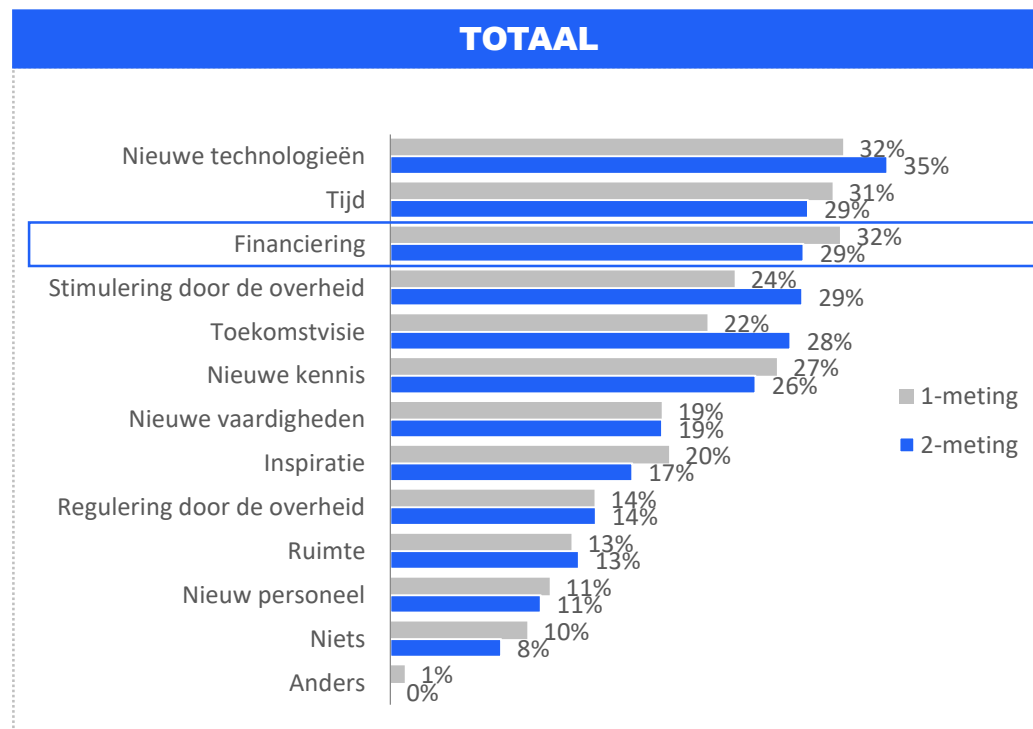
	MIDDELGROOT		GROOT	
	1-METING	2-METING	1-METING	2-METING
Beter voor het milieu	43%	43%	44%	44%
Tegengaan van verspilling	33%	31%	32%	36%
Bespaart kosten	42%	34%	35%	39%
Duurzaam imago opbouwen	32%	30%	37%	36%
Innovatief imago opbouwen	22%	23%	23%	31%
Biedt kansen in de markt	20%	24%	20%	25%
Onderscheidend zijn van concurrenten	20%	23%	12%	24%
Continuïteit van het bedrijf waarborgen	18%	18%	13%	25%
Stimulering door de overheid (belastingverlagingen/ subsidies)	11%	15%	18%	18%
Regulering door de overheid (bijv. het weren van dieselauto's uit de binnenstad)	11%	10%	13%	12%
Nieuw verdienmodel (bijv. duurzame producten op de markt brengen)	8%	11%	12%	17%
Financiering met korting (lagere rentetarieven of hogere lening)	13%	13%	11%	20%
Voorwaarde vanuit de keten (vereiste van leveranciers en/of klanten)	11%	10%	19%	12%
Anders, namelijk:	2%	0%	0%	0%

Vraag: Om welke redenen is uw bedrijf begonnen met verduurzaming? | Vraag: Wat zijn momenteel de belangrijkste drijfveren voor uw bedrijf om duurzaam te ondernemen? ■ ■ ■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 1-meting (0.05)

BENODIGDHEDEN OM MEER TE VERDUURZAMEN

Ook in de 2-meting zijn nieuwe technologieën, tijd en financiering van belang om meer te kunnen verduurzamen. Financiering wordt hierbij in 2020 vaker genoemd door grootbedrijven dan middelgrote bedrijven en is er ook sprake van een toename ten opzichte van vorig jaar.

MIDDELGROOT		GROOT	
1-METING	2-METING	1-METING	2-METING
31%	33%	35%	45%
32%	28%	28%	34%
32%	27%	31%	41%
24%	30%	26%	23%
20%	28%	35%	30%
28%	26%	23%	25%
20%	18%	17%	23%
20%	17%	17%	17%
15%	13%	13%	23%
12%	11%	18%	25%
10%	11%	15%	7%
10%	9%	9%	3%

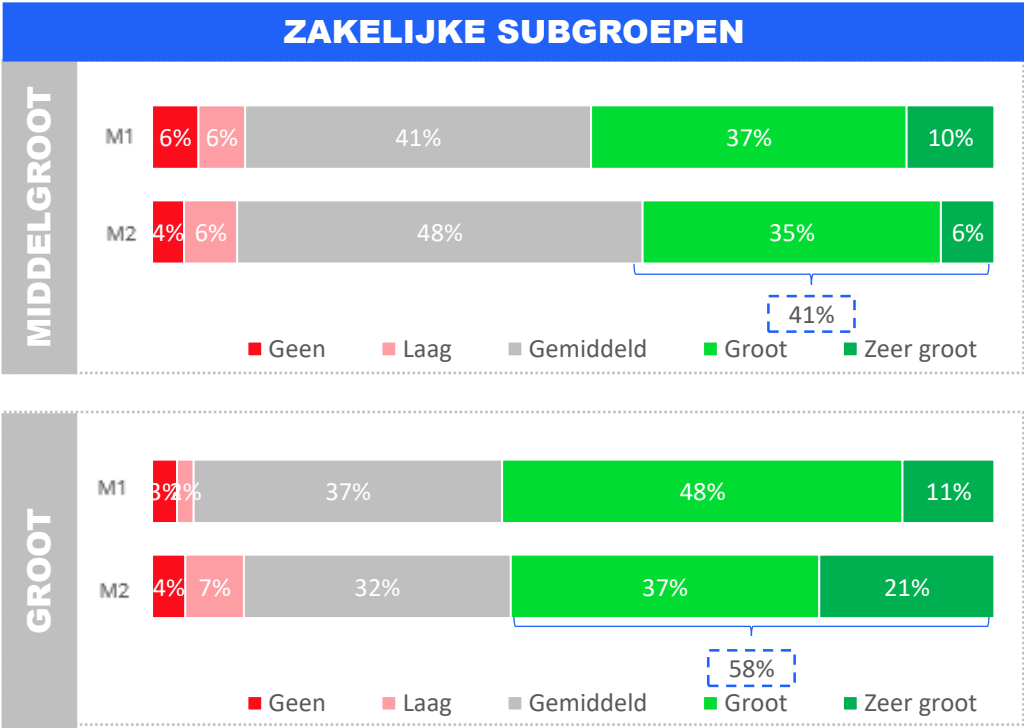
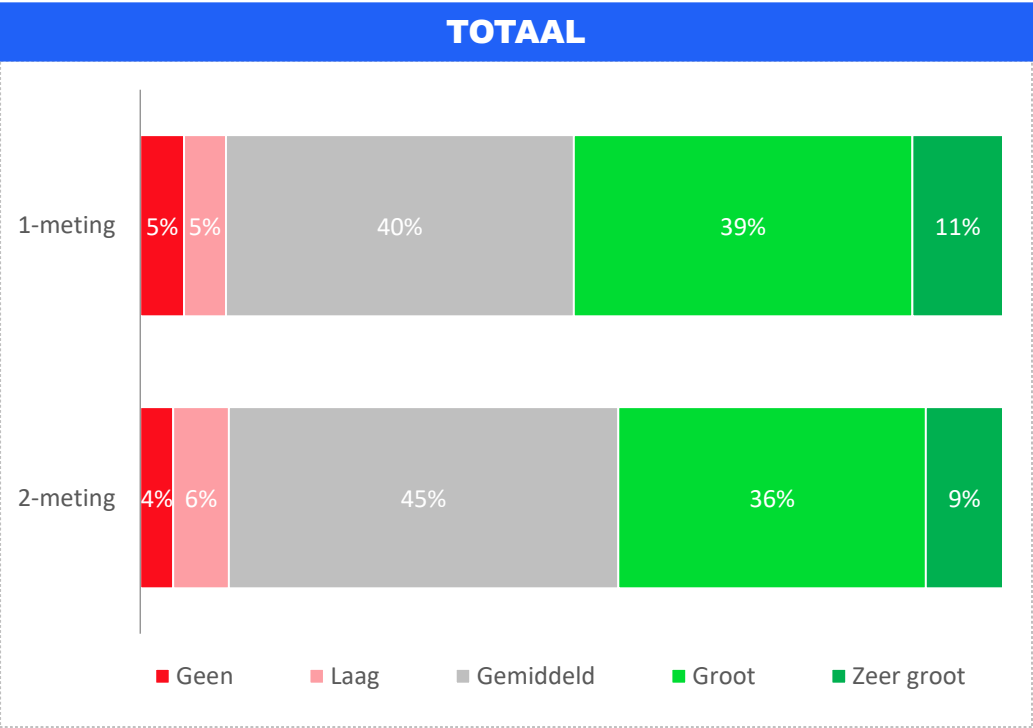
Vraag: Wat heeft uw bedrijf nodig om nog meer te kunnen verduurzamen?

■
■
■
 = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 1-meting (0.05)

POSITIEVE IMPACT

Op totaal niveau is de mening omtrent de positieve invloed die succesvolle verduurzaming kan hebben grotendeels gelijk gebleven. Toch zien we binnen de subgroepen wel verschillen. Middelgrote bedrijven vinden de positieve invloed in 2020 minder groot, terwijl de grootbedrijven in 2020 juist vaker aangeven dat deze invloed zeer groot is.

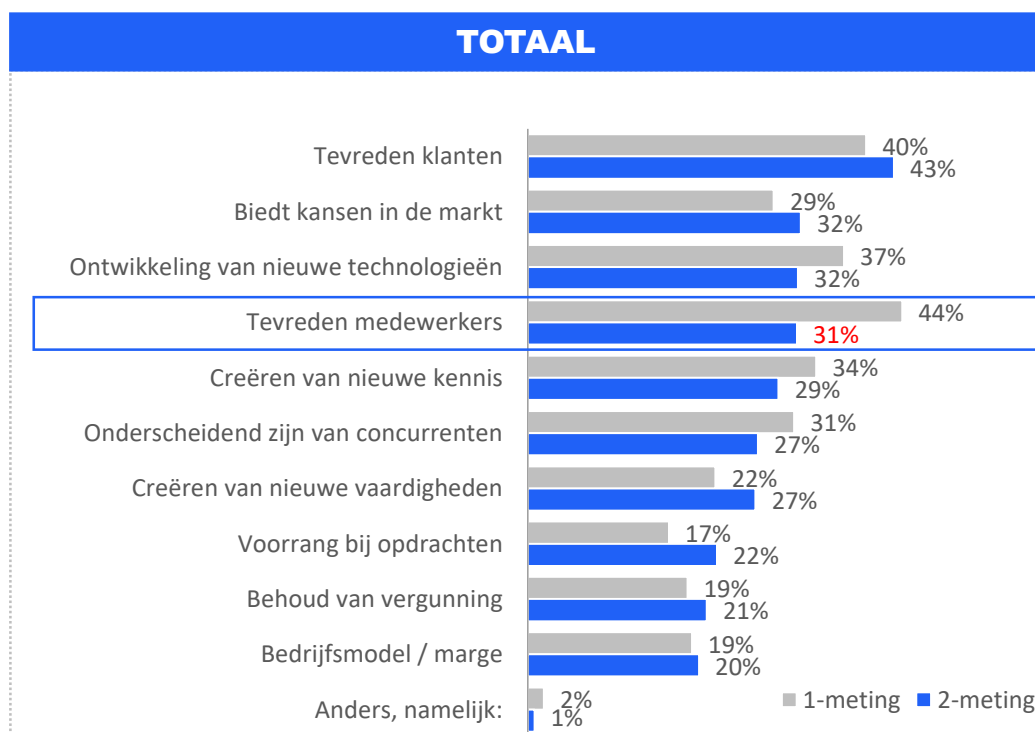
Vraag: Hoe groot acht u de positieve invloed die succesvolle verduurzaming kan hebben?

* Significant op 0.05 niveau

UITEN VAN POSITIEVE IMPACT

Als het gaat om de positieve impact van verduurzaming, worden tevreden klanten nu het vaakst genoemd. De positieve impact op tevreden medewerkers is echter significant gedaald, wat met name veroorzaakt wordt door de middelgrote bedrijven. Bij grootbedrijven zien we in 2020 een toename op voorrang bij opdrachten en op bedrijfsmodel/ marge.

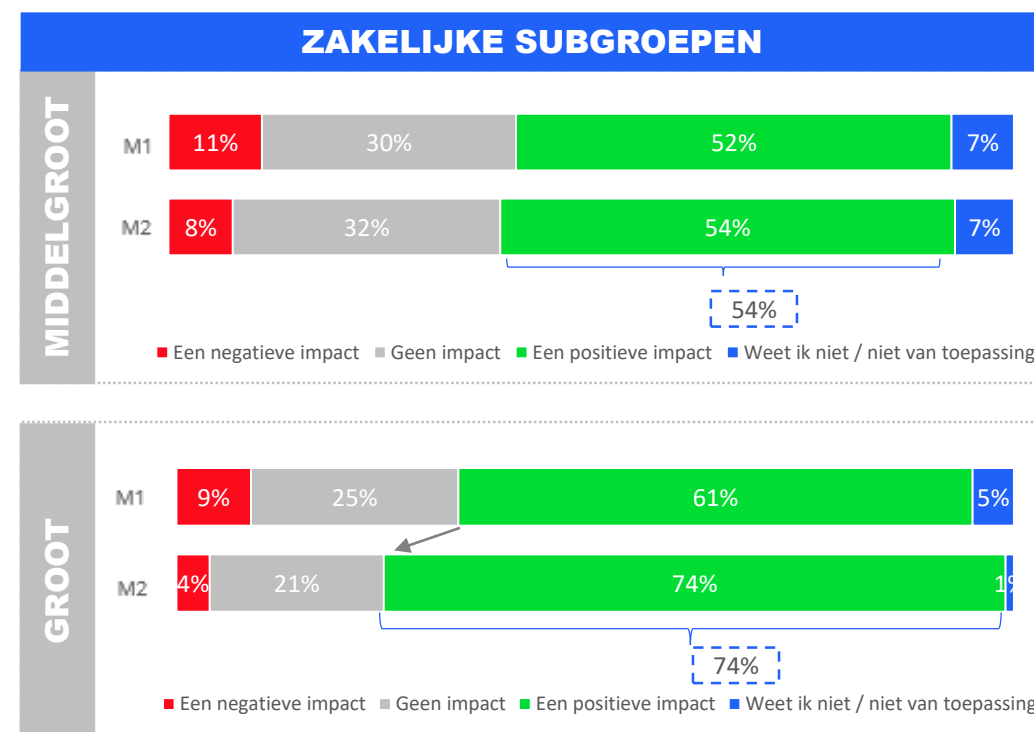
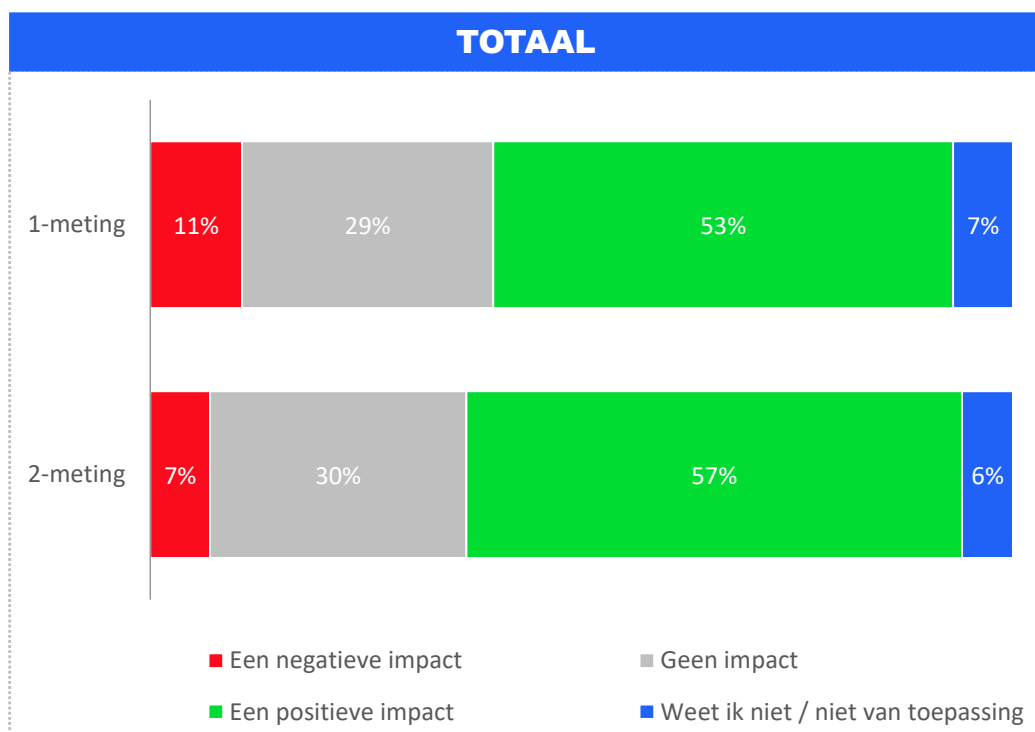
MIDDELGROOT		GROOT	
1-METING	2-METING	1-METING	2-METING
39%	42%	44%	46%
30%	33%	25%	27%
39%	31%	27%	34%
46%	28%	36%	47%
33%	27%	36%	38%
33%	27%	23%	24%
20%	23%	30%	42%
18%	21%	10%	27%
18%	20%	22%	23%
19%	18%	19%	31%
2%	1%	1%	1%

Vraag: Op wat voor manier denkt u dat de positieve impact van verduurzaming zich zal uiten?

■
■
■
 = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 1-meting (0.05)

IMPACT OP BEDRIJFSRESULTAAT

De impact van verduurzaming op het bedrijfsresultaat wordt nog steeds door meer dan de helft van de doelgroep gezien als positief. De grootbedrijven zijn significant positiever dan de middelgrote bedrijven en de mening van grootbedrijven omtrent de positieve impact is in 2020 nog iets sterker dan een jaar geleden.

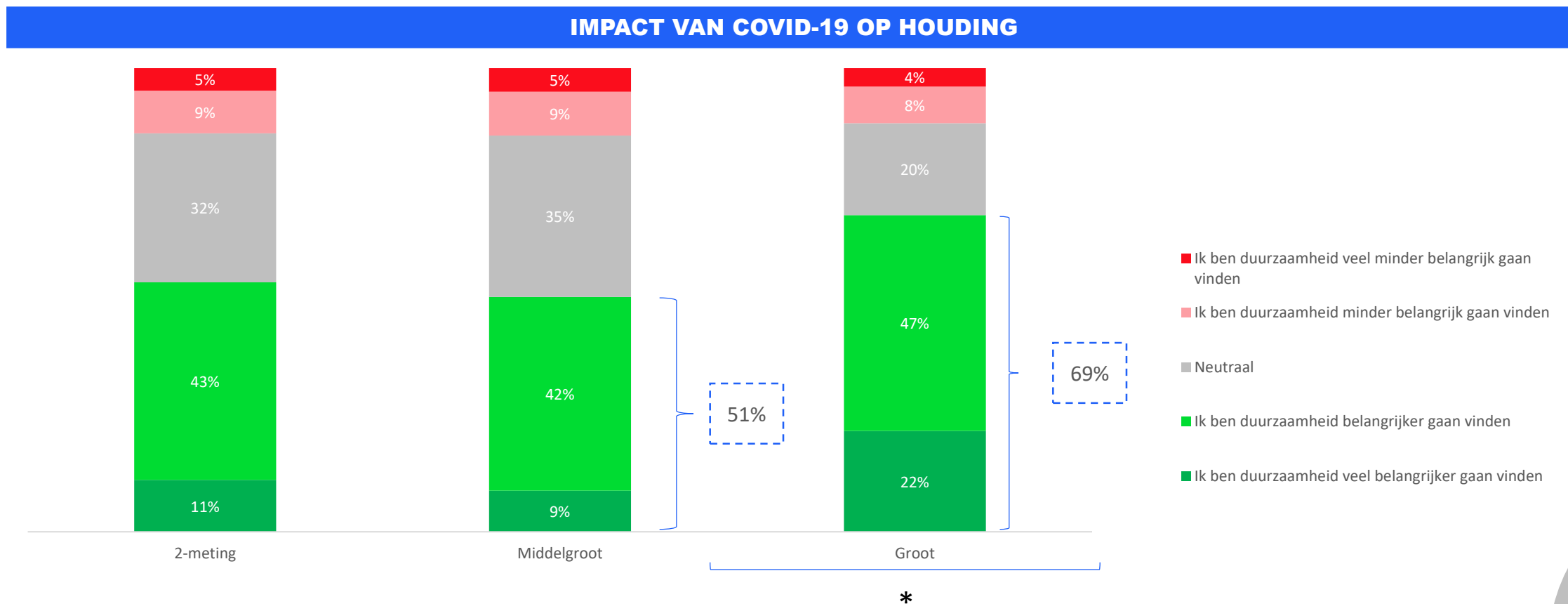
Vraag: Wat is de impact van verduurzaming op het bedrijfsresultaat?

* Significant op 0.05 niveau

IMPACT VAN COVID-19 OP HOUDING – 2-METING

Meer dan de helft van de zakelijk doelgroep is duurzaamheid door de coronacrisis (veel) belangrijker gaan vinden. Bij grootbedrijven is dit significant meer het geval dan bij middelgrote bedrijven.

Vraag: Heeft de coronacrisis invloed gehad op uw houding ten opzichte van duurzaamheid binnen uw bedrijf?

* Significant op 0.05 niveau

WAT DOEN BEDRIJVEN AAN VERDUURZAMING

2-METING

Energiebesparing, afvalscheiding en recycling zijn de meest genoemde activiteiten rondom verduurzaming vóór COVID-19. Momenteel doen bedrijven in mindere mate aan afvalscheiding dan vóór COVID-19 maar het gebruik van duurzame energie (zon- of windenergie, biomassa) wordt juist vaker benoemd.

VOOR COVID-19		MOMENTEEL		Δ
Energiebesparing	56%	Energiebesparing	50%	-6%
Afvalscheiding	47%	Afvalscheiding	38%	-9%
Recycling	46%	Recycling	41%	-5%
Afvalreductie	39%	Afvalreductie	42%	+3%
Waterbesparing	37%	Waterbesparing	39%	+2%
Elektrisch wagenpark (leaseauto's,...)	30%	Elektrisch wagenpark (leaseauto's,...)	25%	-5%
CO2-reductie	28%	CO2-reductie	29%	+1%
Inzamelen van oude producten	20%	Inzamelen van oude producten	21%	+1%
Opwekken en/of gebruik van duurzame...	18%	Opwekken en/of gebruik van duurzame...	26%	+8%
Ontwikkelen van duurzame producten of...	17%	Ontwikkelen van duurzame producten of...	18%	+1%
Natuurbescherming, natuurverbetering...	11%	Natuurbescherming, natuurverbetering...	11%	0%
Circulaire productie	11%	Circulaire productie	16%	+5%
Niets	3%	(Nog) niets	3%	0%
Anders, namelijk:	1%	Anders, namelijk:	1%	0%

Vraag: Wat deed uw bedrijf voor de coronacrisis actief op het gebied van duurzaamheid? Meerdere antwoorden mogelijk.
 Vraag: Wat doet uw bedrijf op dit moment actief op het gebied van duurzaamheid? Meerdere antwoorden mogelijk.

■ ■ ■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan voor COVID 19 (0.05)

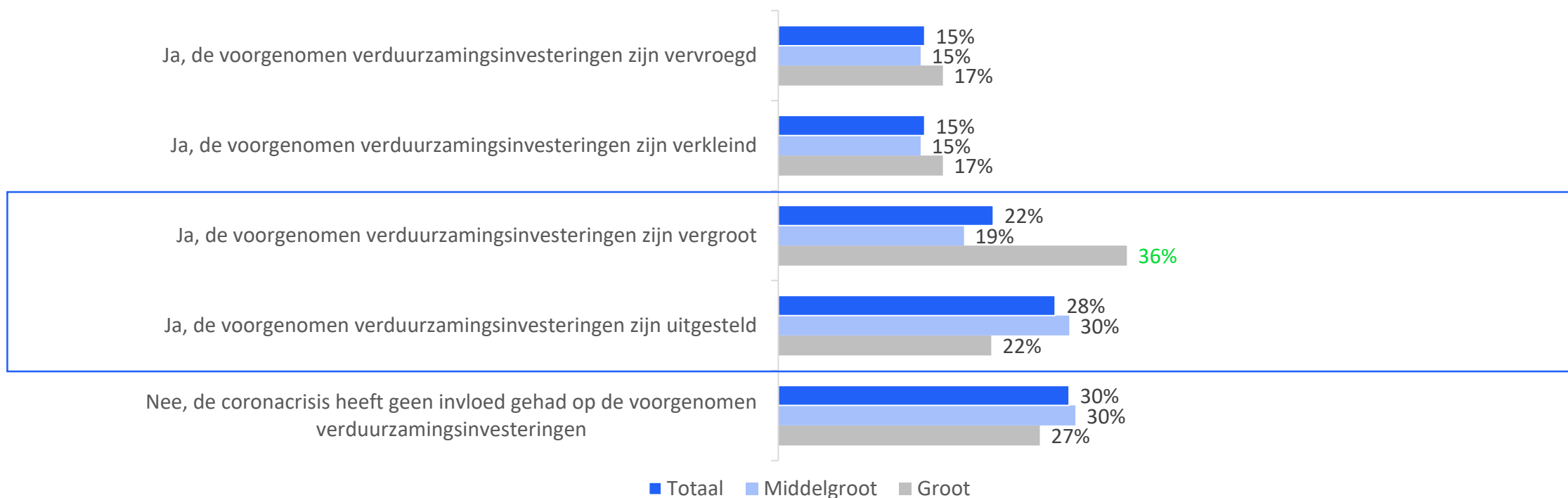
IMPACT VAN COVID-19 OP INVESTERING

2-METING

Bij ruim 2/3 van de bedrijven heeft de coronacrisis invloed gehad op de voorgenomen verduurzamingsinvesteringen. Bij een derde van de middelgrote bedrijven zijn de investeringen uitgesteld terwijl bij een derde van de grootbedrijven de voorgenomen verduurzamingsinvesteringen zijn vergroot.

INVLOED OP VERDUURZAMINGSINVESTERINGEN

Vraag: Heeft de coronacrisis invloed gehad op voorgenomen verduurzamingsinvesteringen van uw bedrijf?

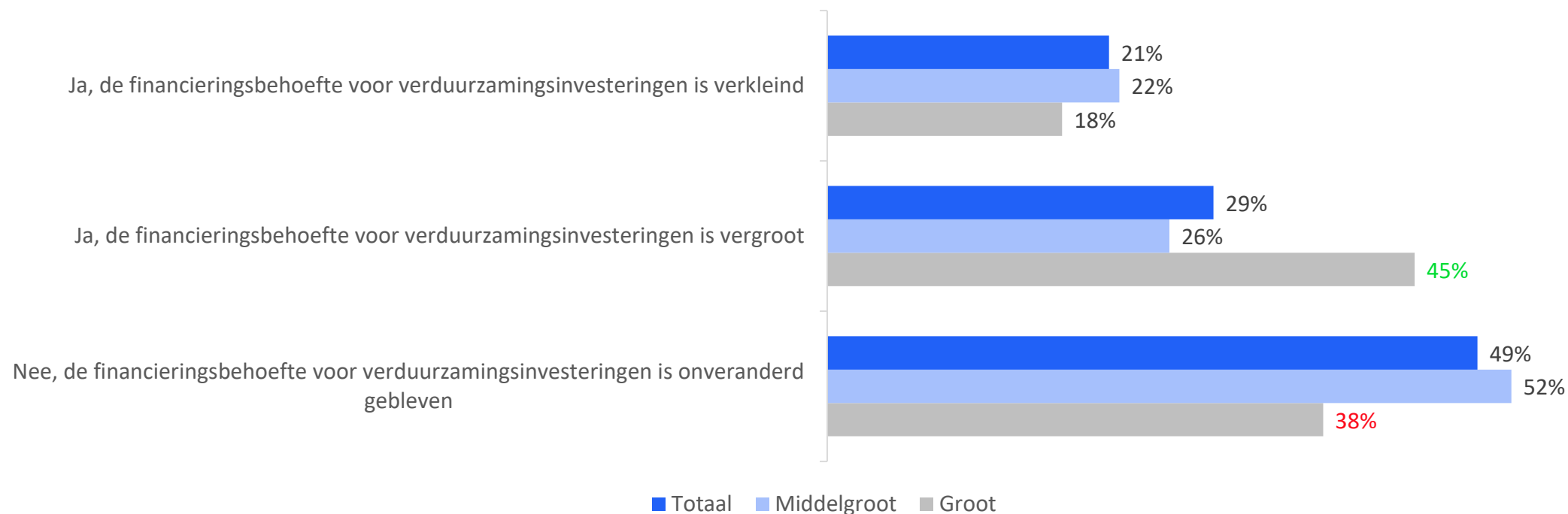
■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan middelgroot (0.05)

IMPACT COVID-19 OP FINANCIERINGS-BEHOEFTEN – 2-METING

Bij grootbedrijven zijn niet alleen vaker dan bij middelgrote bedrijven de investeringen vergroot, ook de behoefte aan externe financiering ervan ligt aanzienlijk hoger dan bij middelgrote bedrijven.

INVLOED OP EXTERNE FINANCIERINGSBEHOEFTE

Vraag: Heeft de coronacrisis invloed gehad op de behoefte aan externe financiering van de verduurzamingsinvesteringen van uw bedrijf?

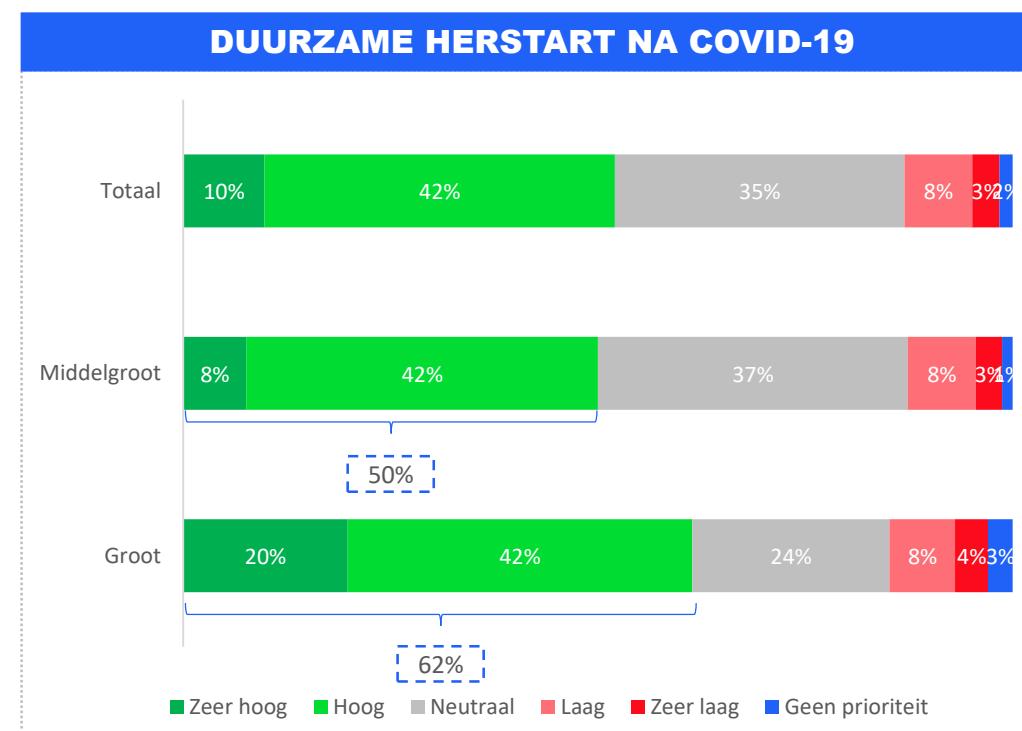
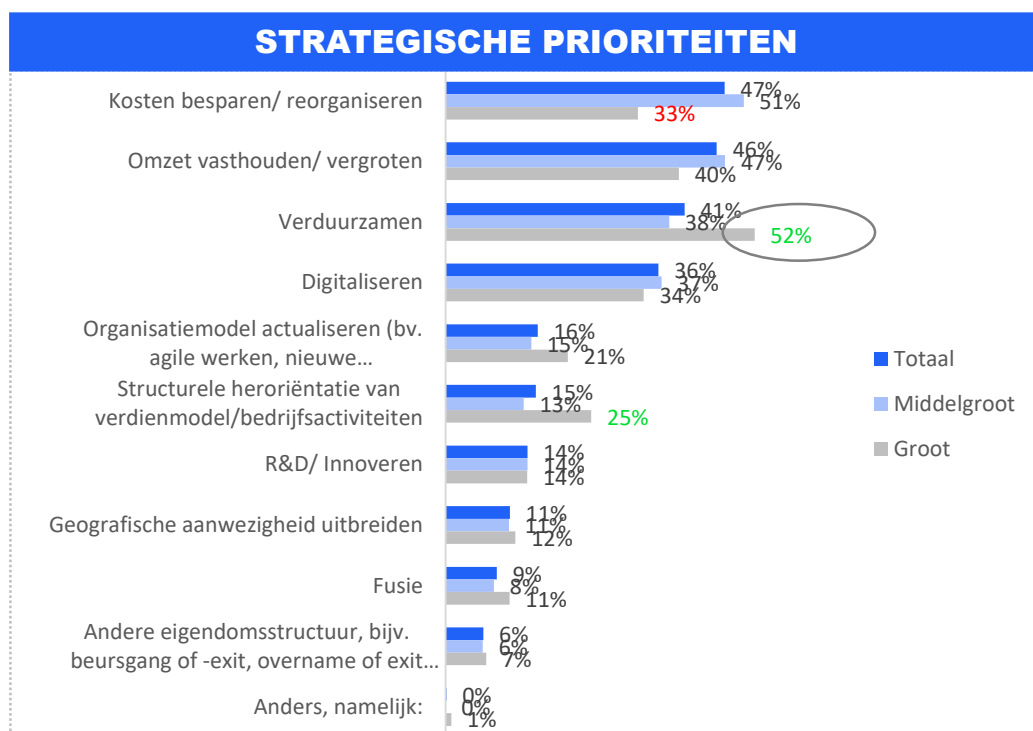
■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan middelgroot (0.05)

PRIORITEITEN SINDS EN NA COVID-19

2-METING

De drie meest genoemde strategische prioriteiten sinds de coronacrisis zijn kosten besparen/ reorganiseren, omzet vasthouden/ vergroten en verduurzamen, waarbij ruim de helft van de grootbedrijven verduurzamen als prioriteit noemt. In lijn met deze resultaten heeft een duurzame herstart na het versoepelen van de coronamaatregelen vaker een (zeer) hoge prioriteit bij grootbedrijven dan bij middelgrote bedrijven.

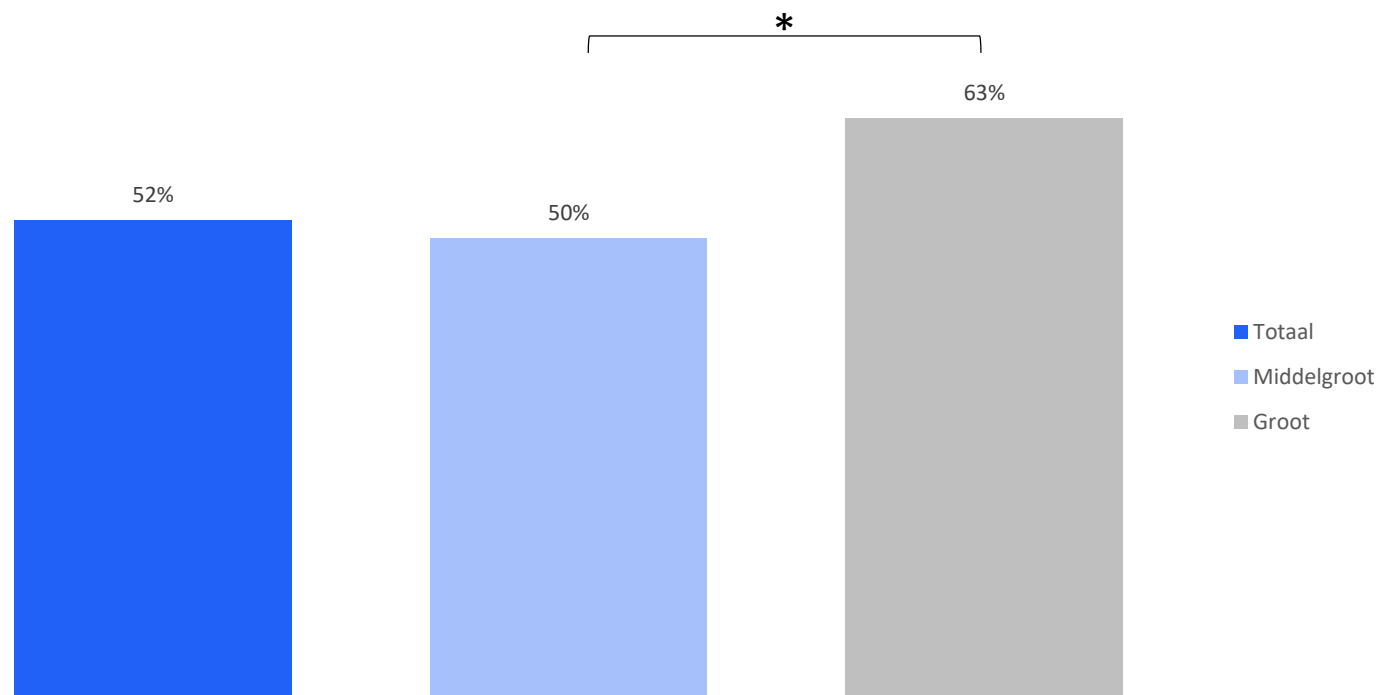

Vraag: Welke drie strategische prioriteiten zijn voor uw onderneming sinds de coronacrisis het meest relevant?
 Vraag: Hoeveel prioriteit heeft een duurzame herstart na het versoepelen van de coronamaatregelen bij uw bedrijf?

STELLING: DUURZAME HERSTART NA COVID-19 – 2-METING

Ruim de helft van de bedrijven geeft aan dat er een duurzame herstart gemaakt dient te worden. Grootbedrijven zijn het significant vaker eens met deze stelling dan middelgrote bedrijven.

NA DE CORONACRISIS MOETEN ALLE BEDRIJVEN EEN DUURZAME HERSTART MAKEN

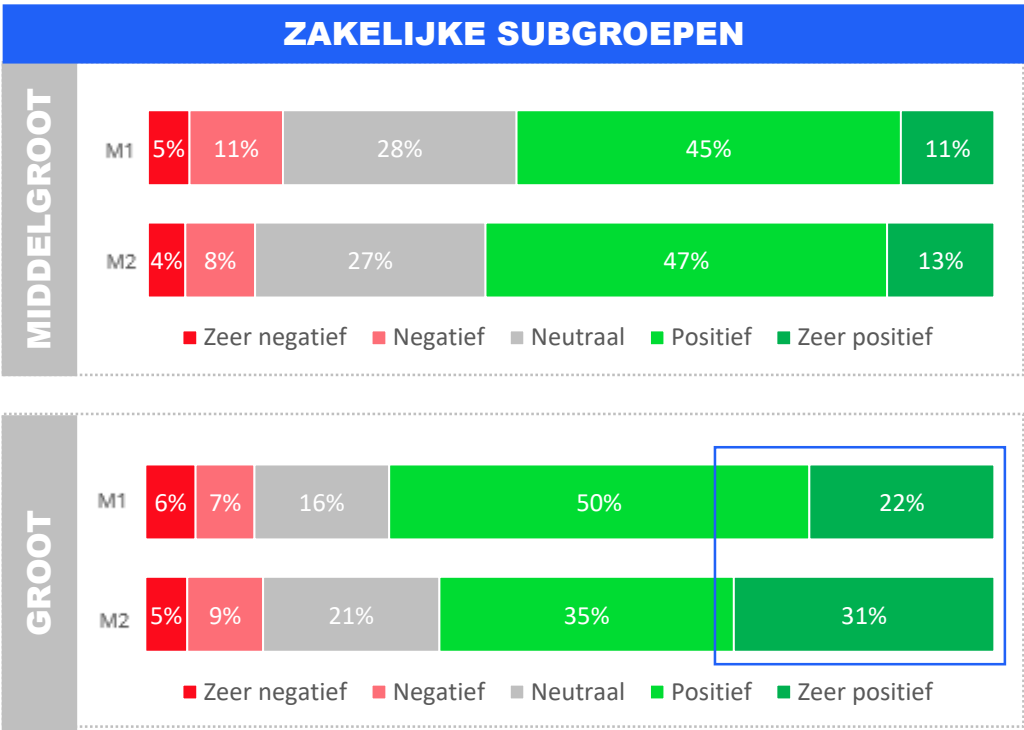
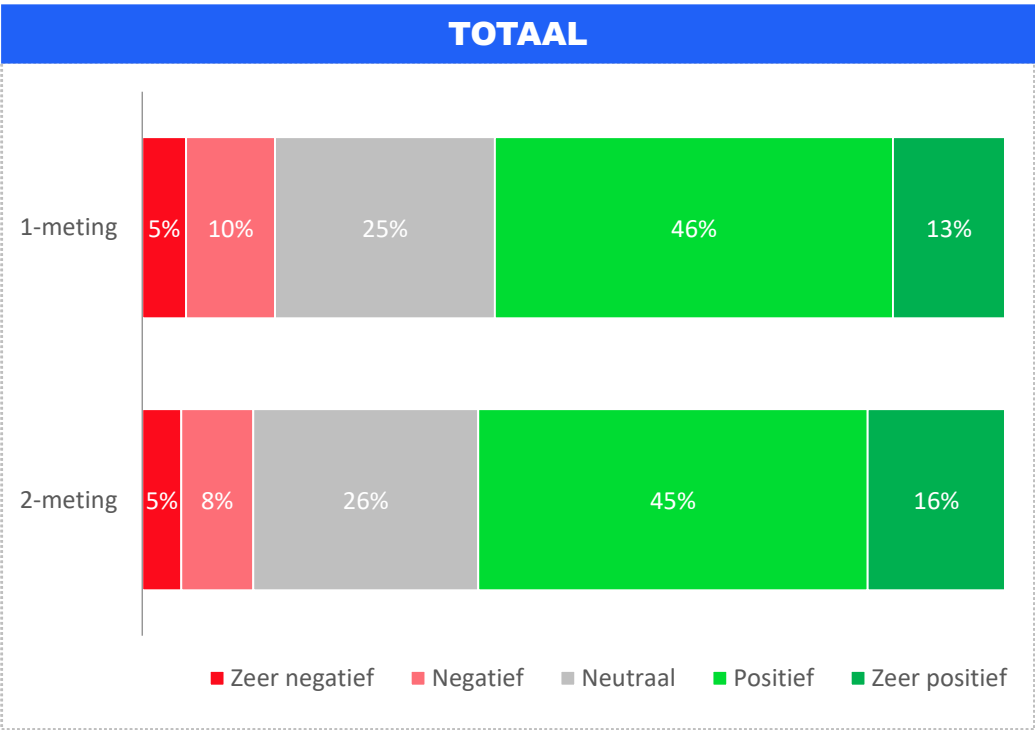
Vraag: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met onderstaande stellingen? (top-2 box: helemaal mee eens + mee eens)

* Significant op 0.05 niveau

HOUDING KLIMAATAKKOORD

Ruim de helft van de bedrijven is positief over het Klimaatakkoord en dit is gedurende het jaar onveranderd gebleven. Grootbedrijven hebben hierbij een positievere houding dan middelgrote bedrijven. In 2020 is binnen grootbedrijven het aandeel dat zeer positief is over het klimaatakkoord gegroeid.

Vraag: Wat is uw houding ten opzichte van het Klimaatakkoord?

* Significant op 0.05 niveau

HET KLIMAATAKKOORD

De mening van de zakelijke doelgroep omtrent het Klimaatakkoord is ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Meer grootbedrijven vinden dat het goed is dat er veel instanties bij zijn betrokken, maar vinden het Klimaatakkoord ook te ambitieus. Deze verschillen met vorig jaar zijn echter niet significant.

	TOTAAL		MIDDELGROOT		GROOT	
	1-METING	2-METING	1-METING	2-METING	1-METING	2-METING
Het is goed dat er veel instanties bij het opstellen van het Klimaatakkoord zijn betrokken	60%	63%	60%	61%	60%	69%
Het Klimaatakkoord is een goede aanzet, maar nog niet specifiek genoeg	54%	57%	54%	56%	54%	60%
Het Klimaatakkoord bestaat uit veel elementen en te weinig beslissingen	53%	54%	53%	54%	50%	51%
Het Klimaatakkoord is geschikt als raamwerk voor beleid en implementatie	48%	52%	47%	52%	54%	53%
Het Klimaatakkoord sluit onvoldoende aan bij het bedrijfsleven en het buitenlands beleid	46%	44%	47%	44%	43%	44%
Het Klimaatakkoord is te ambitieus	45%	42%	47%	41%	36%	45%
Het Klimaatakkoord is schadelijk voor de concurrentiepositie van Nederland	40%	35%	39%	34%	44%	40%
Het Klimaatakkoord is naïef	35%	30%	34%	29%	41%	37%
Het Klimaatakkoord is voor onze bedrijfsactiviteiten niet relevant	32%	29%	31%	27%	38%	42%
Het Klimaatakkoord is schadelijk voor de concurrentiepositie van mijn bedrijf	32%	28%	31%	27%	33%	34%

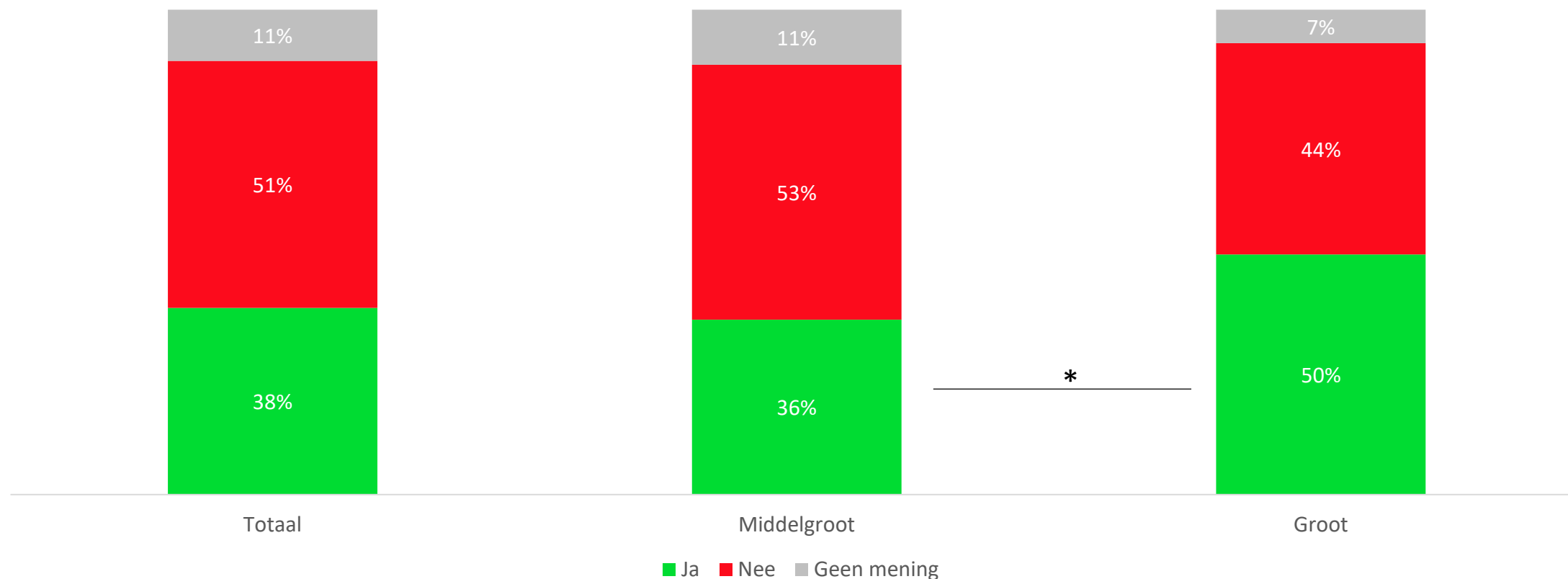
Vraag: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met onderstaande stellingen? (top-2 box)

   = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 1-meting (0.05)

HAALBAARHEID KLIMAATAKKOORD – 2-METING

De helft van de doelgroep geeft aan dat we in Nederland de doelstellingen van het Klimaatakkoord niet gaan halen. De grootbedrijven hebben een significant positievere mening ondanks dat zij het ook een ambitieus akkoord vinden.

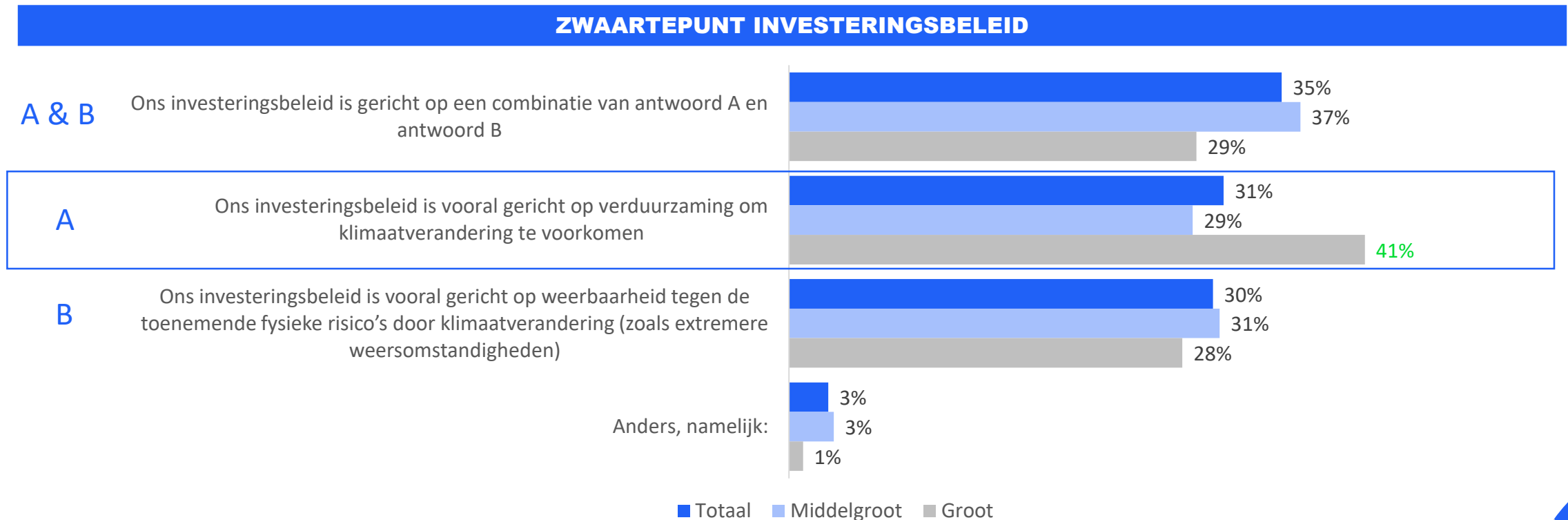

Vraag: Denkt u dat we in Nederland de doelstellingen van het Klimaatakkoord gaan halen?

* Significant op 0.05 niveau

ZWAARTEPUNT INVESTERINGSBELEID – 2-METING ING

Ruim 1 op 3 bedrijven geeft aan dat hun investeringsbeleid is gericht op een combinatie van verduurzaming om klimaatverandering te voorkomen en weerbaarheid tegen de toenemende fysieke risico's door klimaatverandering. Het investeringsbeleid van grootbedrijven is echter in sterkere mate gericht op verduurzaming in vergelijking tot de middelgrote bedrijven.

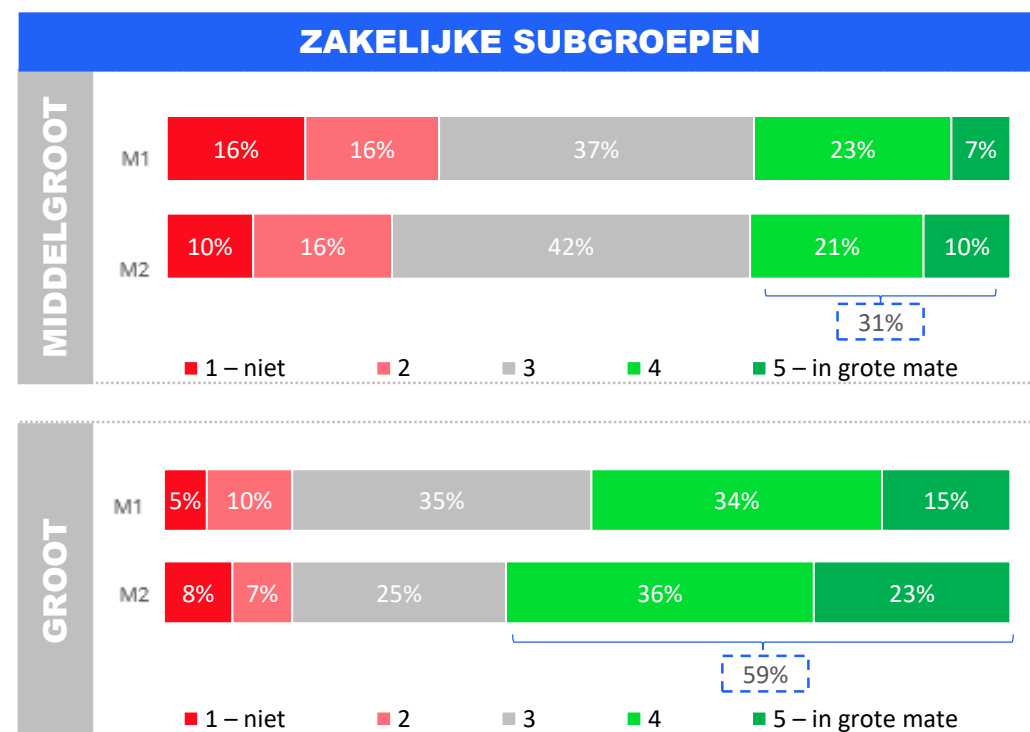
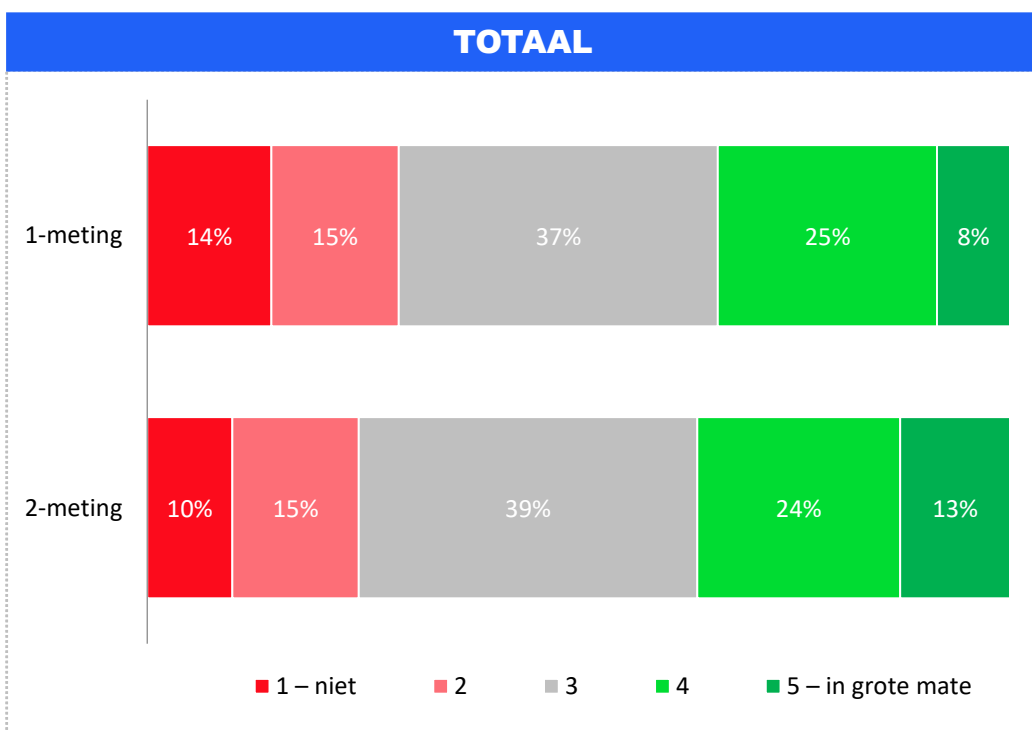

Vraag: Waar ligt bij het investeringsbeleid van uw bedrijf het zwaartepunt met betrekking tot de gevolgen van klimaatverandering?

   = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan middelgroot (0.05)

ROL VAN OVERHEIDSBELEID

Overheidsbeleid heeft ook in 2020 nog steeds bij één derde van de bedrijven een rol gespeeld bij de verduurzaming. Het overheidsbeleid heeft een grotere rol gespeeld bij grootbedrijven, en dit is in 2020 nog verder versterkt.

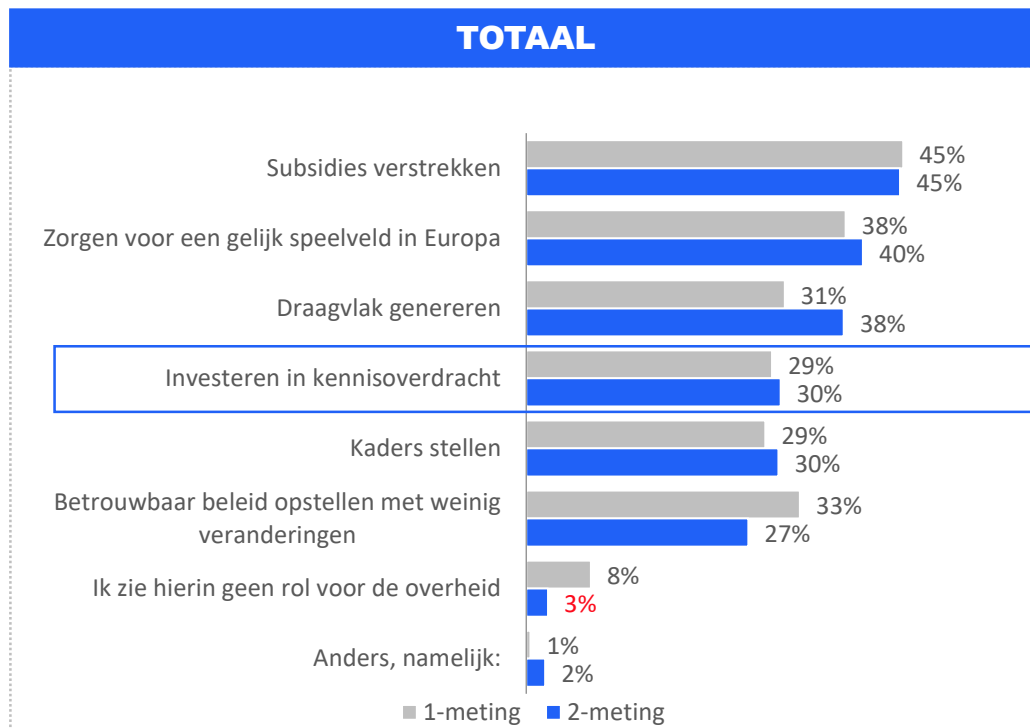

Vraag: In welke mate heeft overheidsbeleid een rol in gespeeld in de verduurzaming van uw bedrijf?

* Significant op 0.05 niveau

ROL VAN DE OVERHEID BIJ VERDUURZAMING

De overheid kan voornamelijk helpen bij het verduurzamen van het bedrijfsleven door subsidies te verstrekken. Grootbedrijven zien echter een grotere rol in het zorgen voor een gelijk speelveld. De rol die de overheid kan spelen met betrekking tot kennisoverdracht is bij grootbedrijven aanzienlijk sterker geworden in 2020.

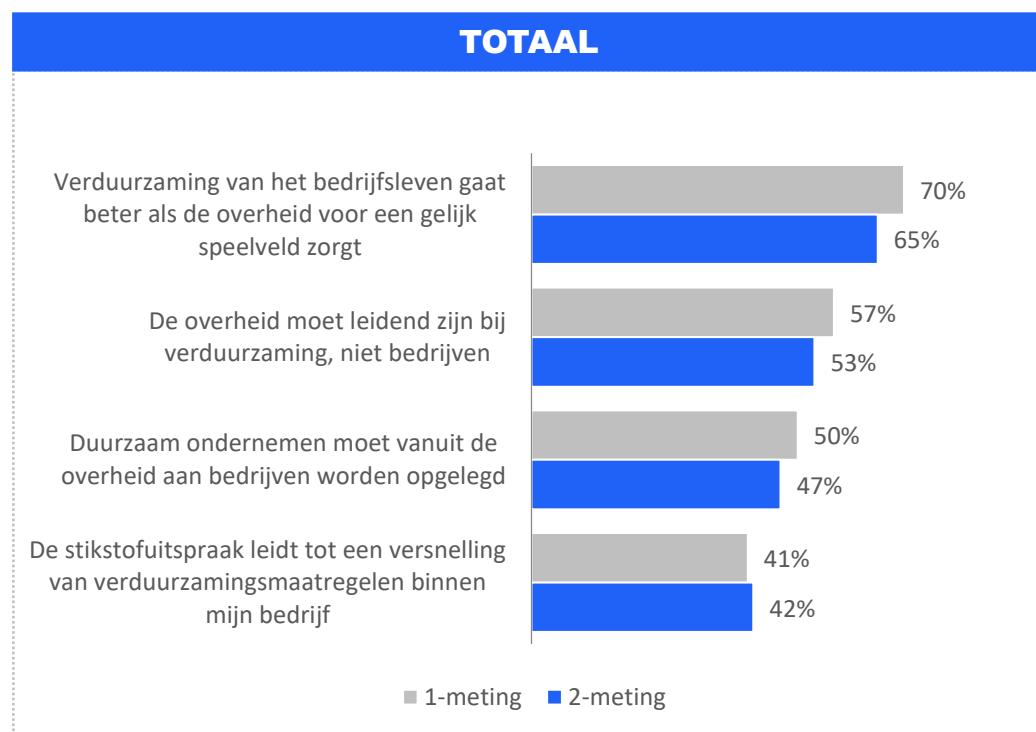
MIDDELGROOT		GROOT	
1-METING	2-METING	1-METING	2-METING
46%	46%	42%	42%
38%	39%	40%	49%
31%	38%	30%	39%
30%	28%	27%	43%
28%	31%	31%	27%
34%	25%	29%	33%
9%	3%	4%	3%
1%	3%	0%	1%

Vraag: Welke rol kan de overheid volgens u spelen bij het verduurzamen van het bedrijfsleven?

   = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 1-meting (0.05)

STELLINGEN – ROL VAN DE OVERHEID

De stellingen omtrent de rol van de overheid zijn onveranderd in 2020, ook binnen de zakelijke subgroepen zien we geen grote verschillen. Bijna driekwart van de zakelijke doelgroep vindt dat verduurzaming beter gaat als de overheid voor een gelijk speelveld zorgt.

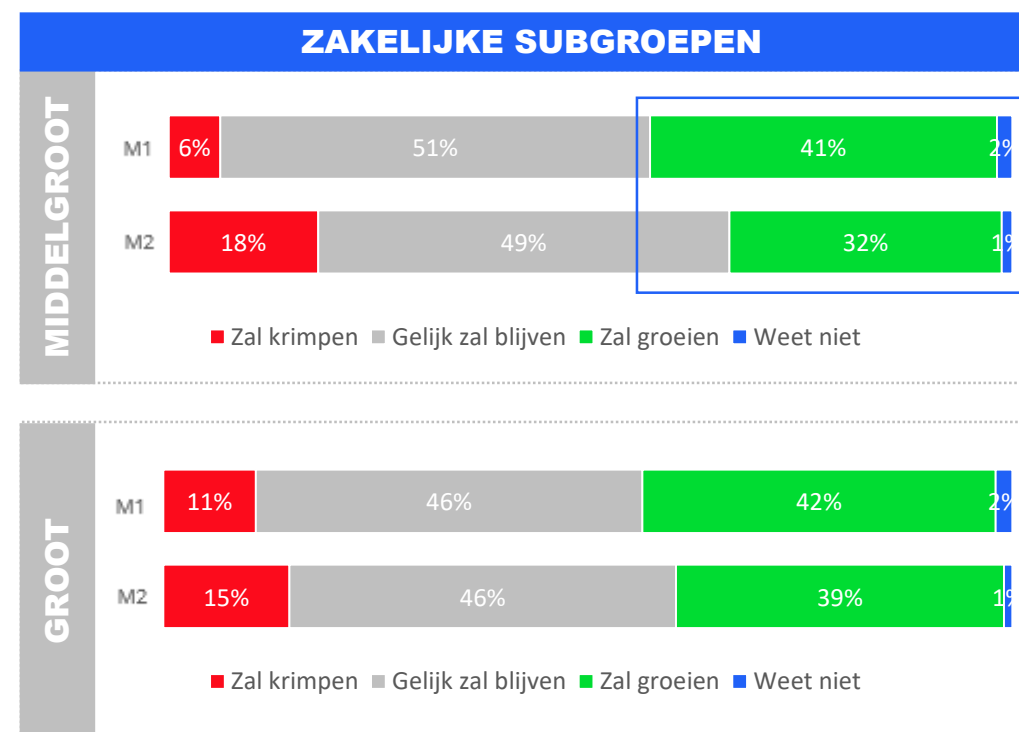
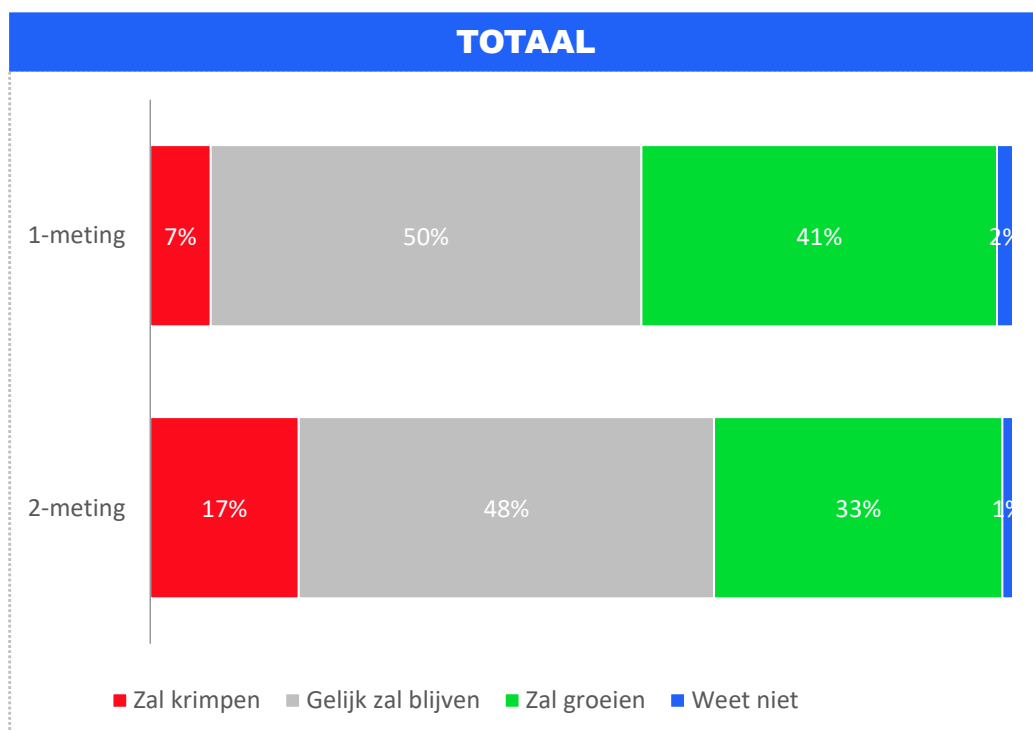
MIDDELGROOT		GROOT	
1-METING	2-METING	1-METING	2-METING
70%	64%	69%	69%
58%	53%	50%	55%
48%	44%	56%	60%
40%	41%	44%	47%

Vraag: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met onderstaande stellingen? (top-2 box)

■ ■ ■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 1-meting (0.05)

OMZET

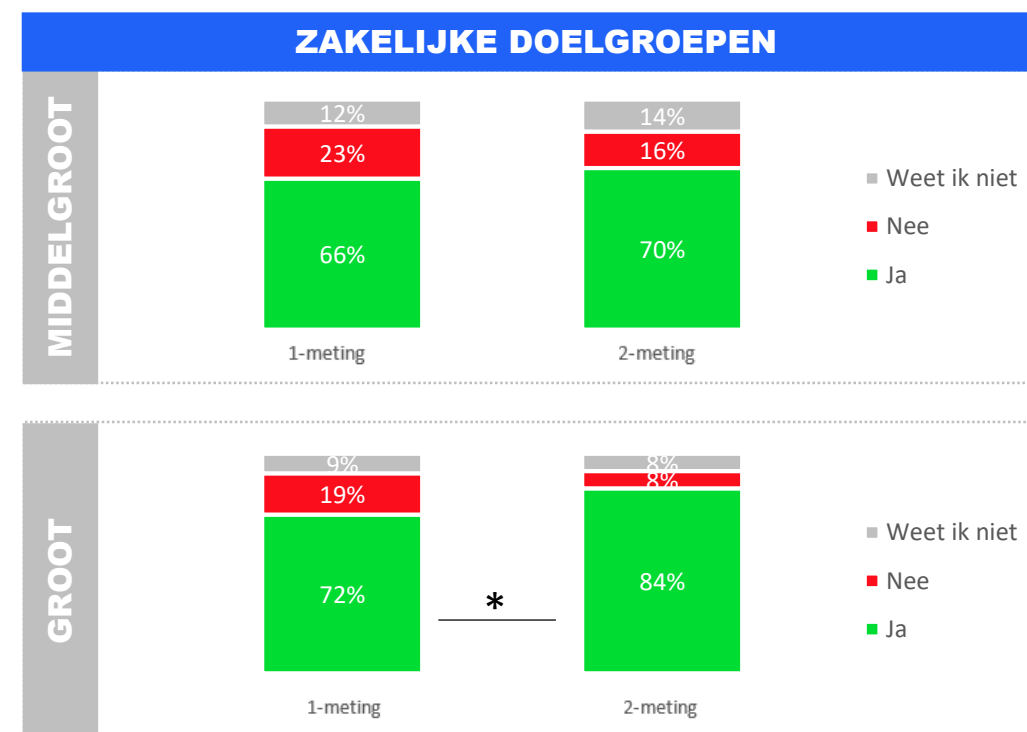
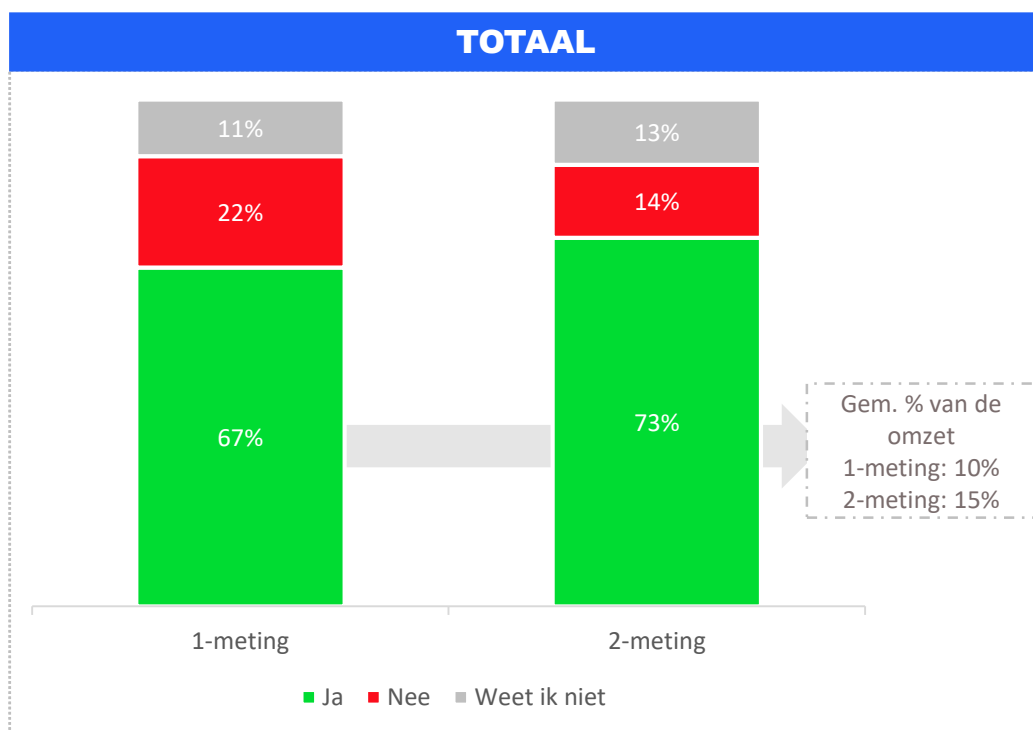
Ten tijde van de 1-meting in 2019 was men aanzienlijk positiever over de omzet dan op dit moment. Bij beide zakelijke doelgroepen is het aandeel bedrijven wat verwacht dat de omzet gaat krimpen gestegen. De stijging is het sterkst bij de middelgrote bedrijven.

Vraag: Ik verwacht dat de omzet van mijn bedrijf de komende 12 maanden:

KOSTEN VERDUURZAMING

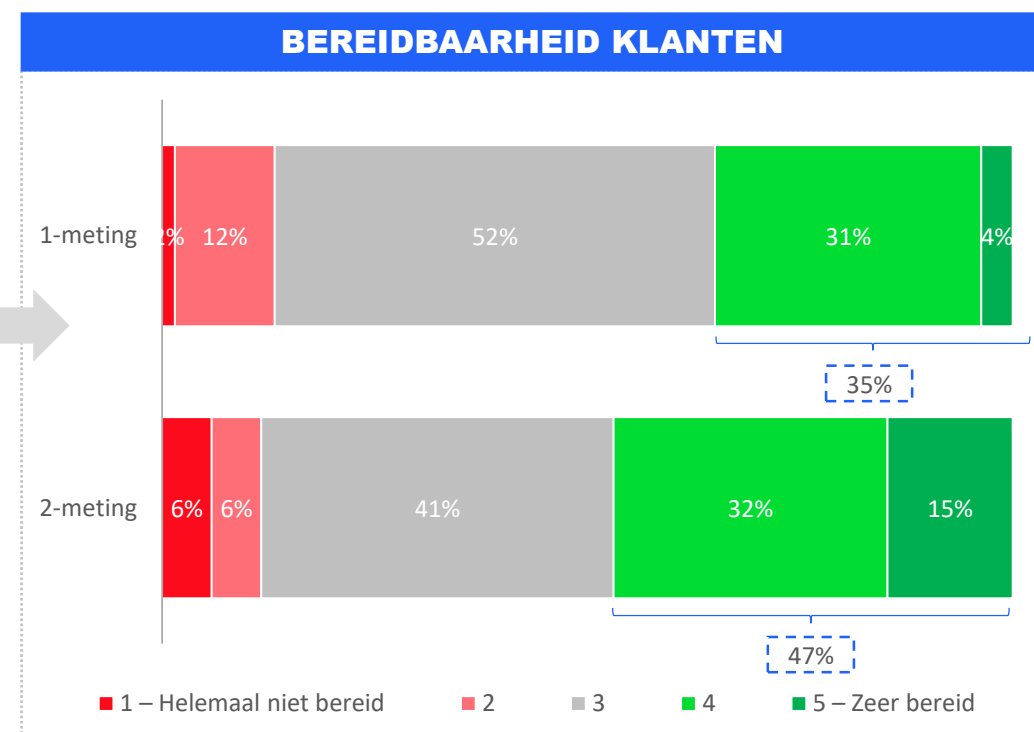
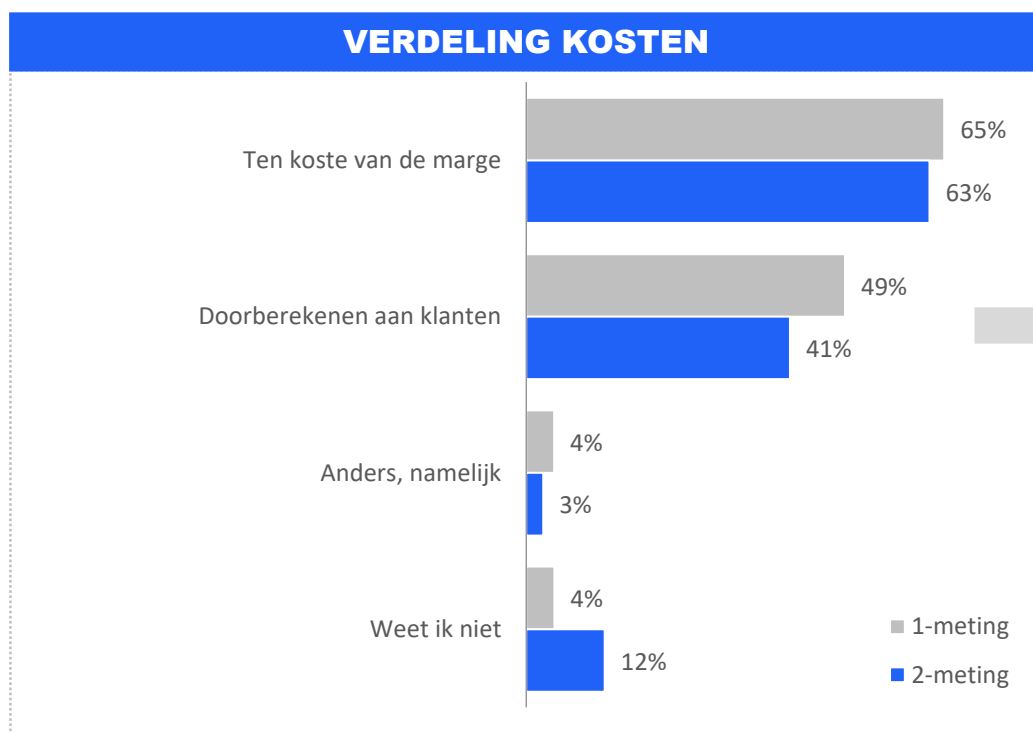
De verwachting dat er kosten worden gemaakt voor verduurzaming ligt hoger dan vorig jaar, wat vooral gedreven wordt door de grootbedrijven. Men verwacht dat de kosten ongeveer 15% van de omzet betreft, wat iets hoger ligt dan vorig jaar.

Vraag: Verwacht u dat er binnen uw bedrijf de komende twee jaar kosten worden gemaakt voor verduurzaming?
Vraag: Hoe groot is het budget van uw bedrijf voor verduurzaming voor de komende twee jaar als percentage van de omzet?

KOSTEN VERDUURZAMING

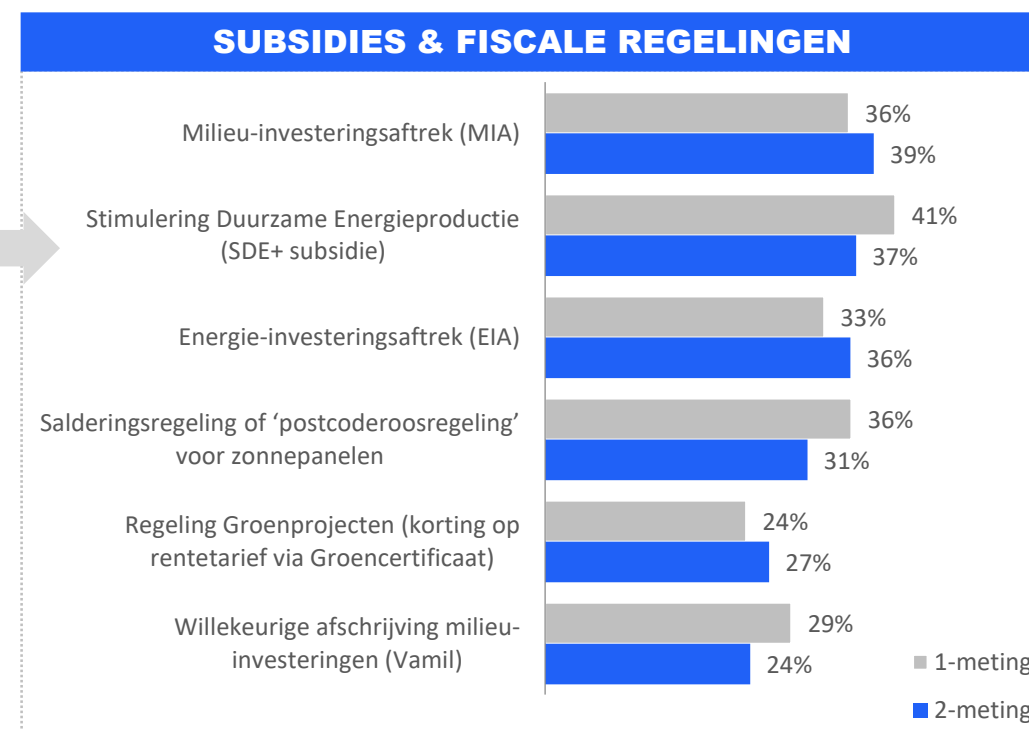
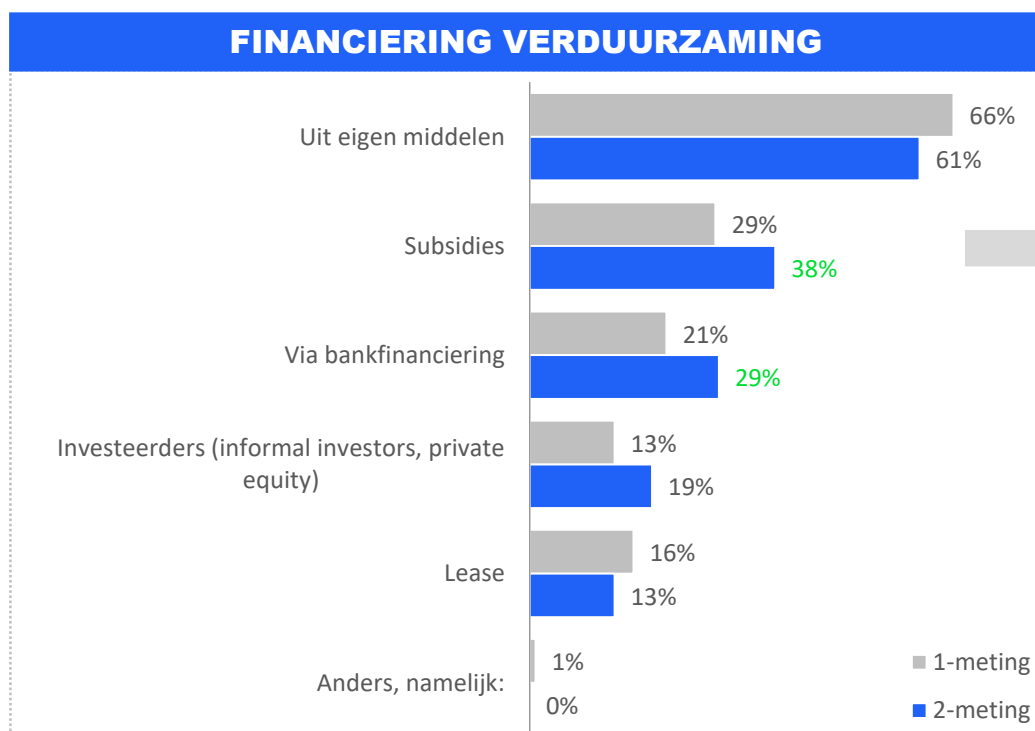
De kosten die men verwacht te gaan maken zullen nog steeds voornamelijk ten koste gaan van de marge of worden doorberekend aan klanten. In 2020 is bijna de helft van de zakelijke doelgroep van mening dat de klanten bereid zijn de doorberekende kosten te betalen, dit ligt significant hoger dan vorig jaar.

Vraag: Hoe verwacht u de kosten voor investeringen verduurzaming te verdelen (in uw bedrijf, of in uw branche)?
Vraag: In welke mate denkt u dat uw klanten bereid zijn om doorberekende kosten voor verduurzaming te betalen?

FINANCIERING VAN VERDUURZAMING

In 2020 financiert men verduurzaming significant vaker vanuit subsidies en via bankfinancieringen, al blijven eigen middelen het vaakst genoemd. De type subsidies en fiscale regelingen waar men gebruik van maakt is gelijk aan 2019.

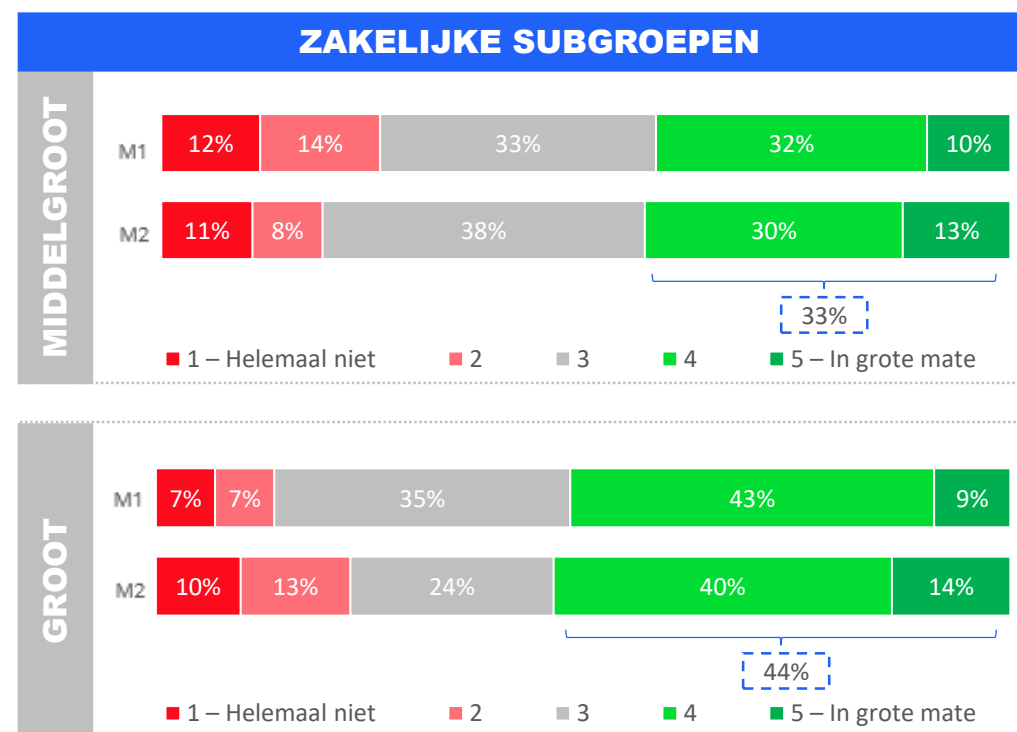
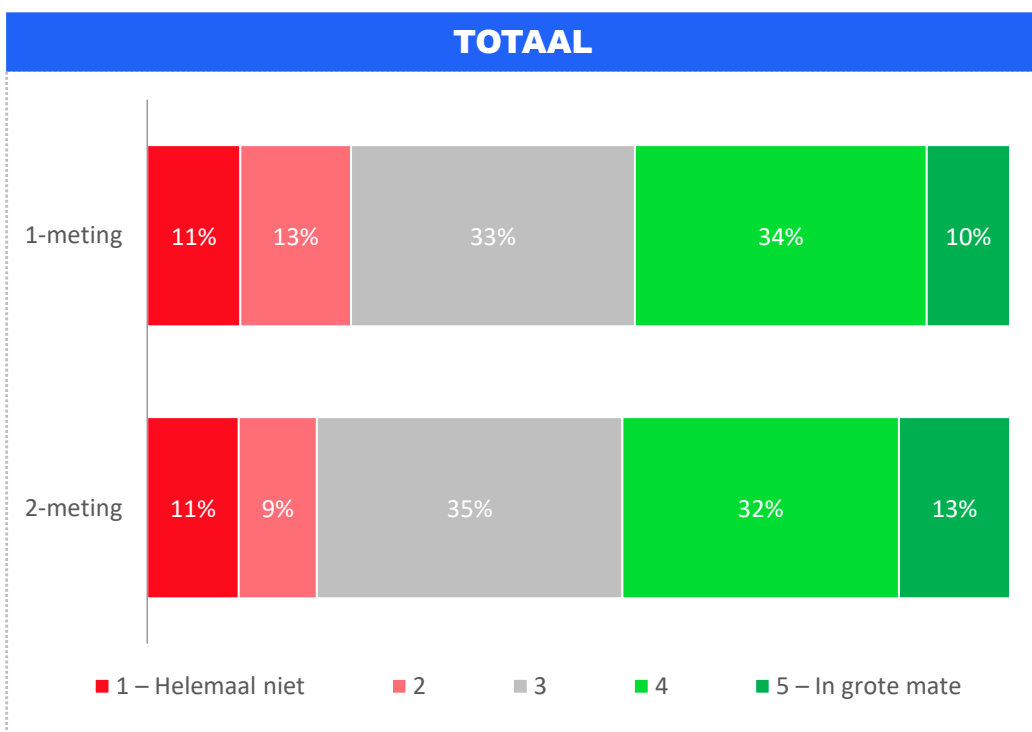

Vraag: Hoe financiert uw bedrijf verduurzaming? |

Vraag: Van welke subsidies en fiscale regelingen maakt uw bedrijf gebruik?

NOODZAAK FINANCIERING

Doordat duurzaamheid veelal uit eigen middelen wordt gefinancierd, vindt minder dan de helft van de bedrijven financiering/ investering noodzakelijk om te verduurzamen. Net als in het voorjaar, zien grootbedrijven een grotere noodzaak voor externe financiering dan middelgrote bedrijven.

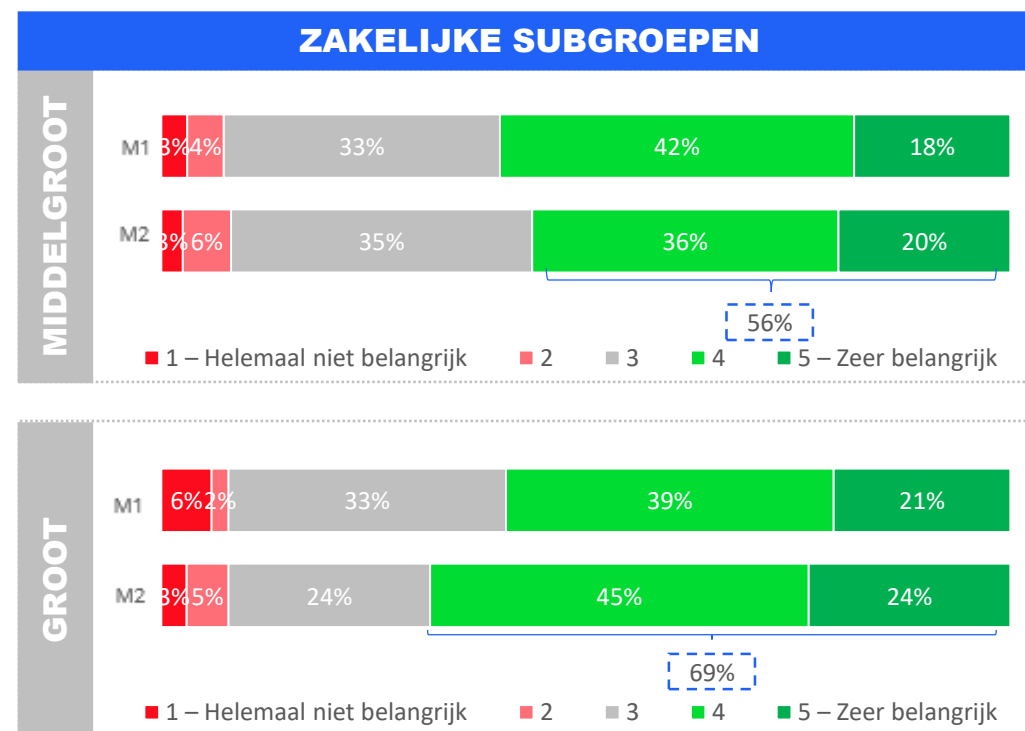
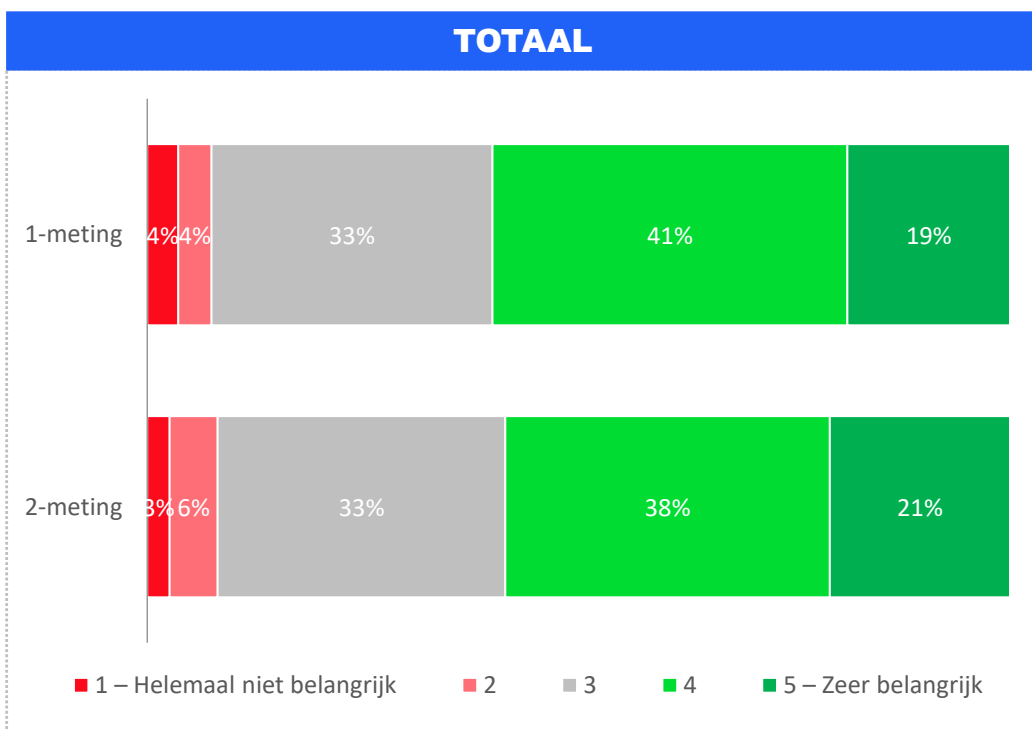

Vraag: Is financiering/ investering noodzakelijk voor uw bedrijf om te verduurzamen?

* Significant op 0.05 niveau

BELANG TERUGVERDIENTIJD

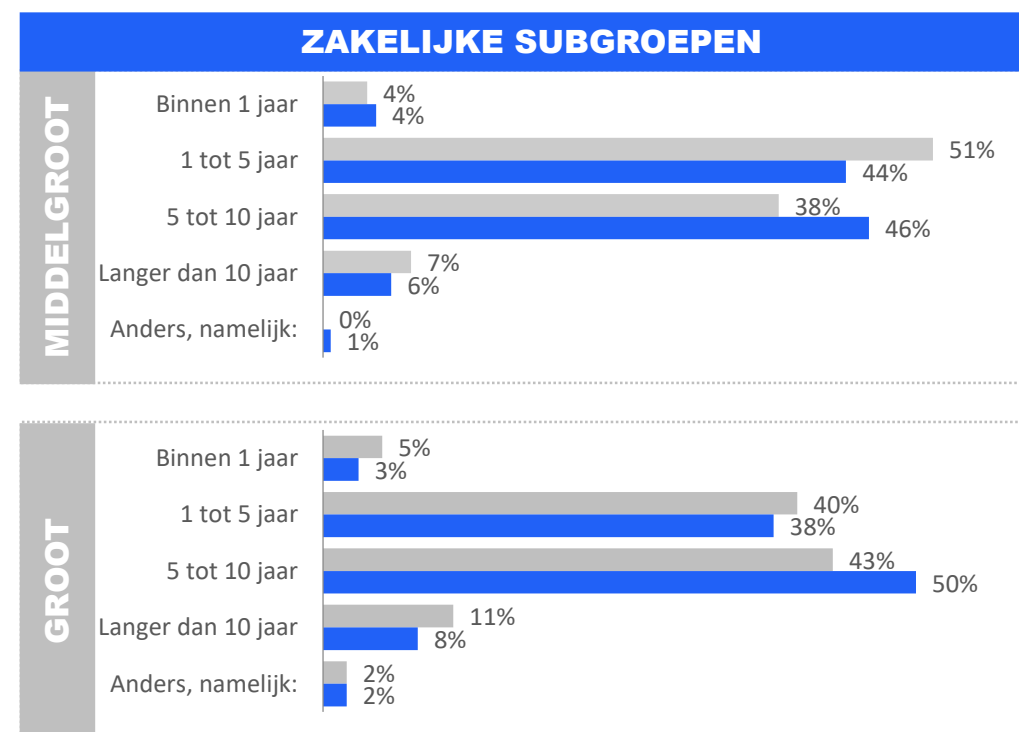
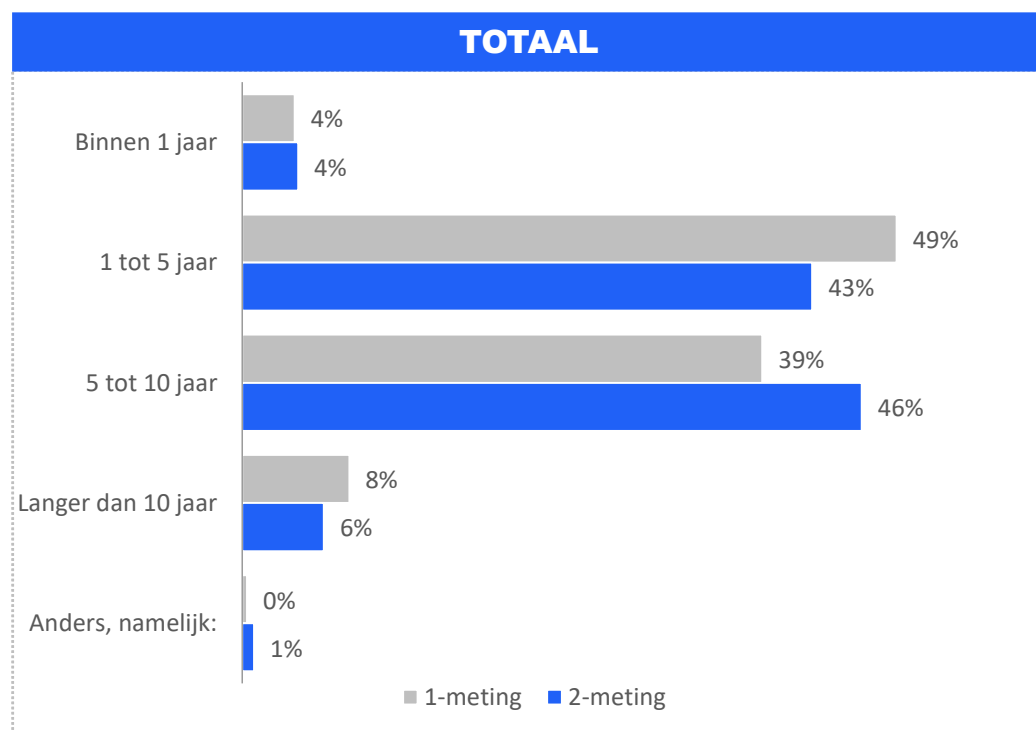
Vergelijkbaar met de 1-meting, vindt een groot gedeelte van de bedrijven kennis over de terugverdientijd bij verduurzamingsinvesteringen belangrijk. Grootbedrijven vinden kennis over de terugverdientijd vaker belangrijk dan middelgrote bedrijven, daar bij hen de noodzaak voor financiering/ investeringen ook hoger ligt.

Vraag: Hoe belangrijk vindt u (kennis over) de terugverdientijd bij verduurzamingsinvesteringen?

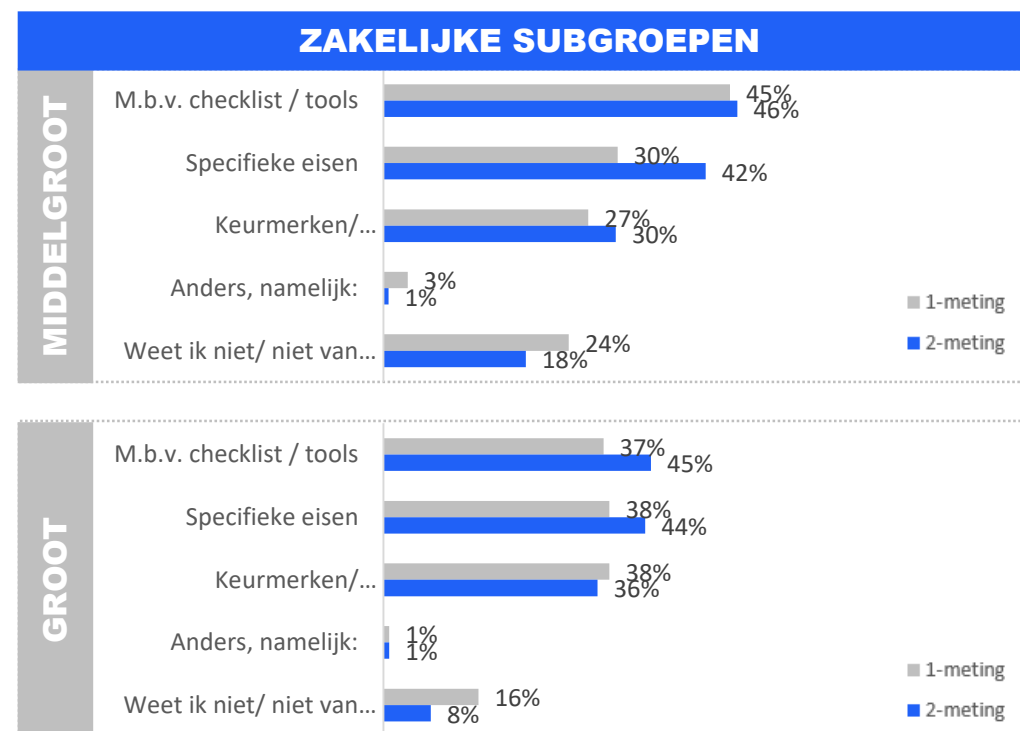
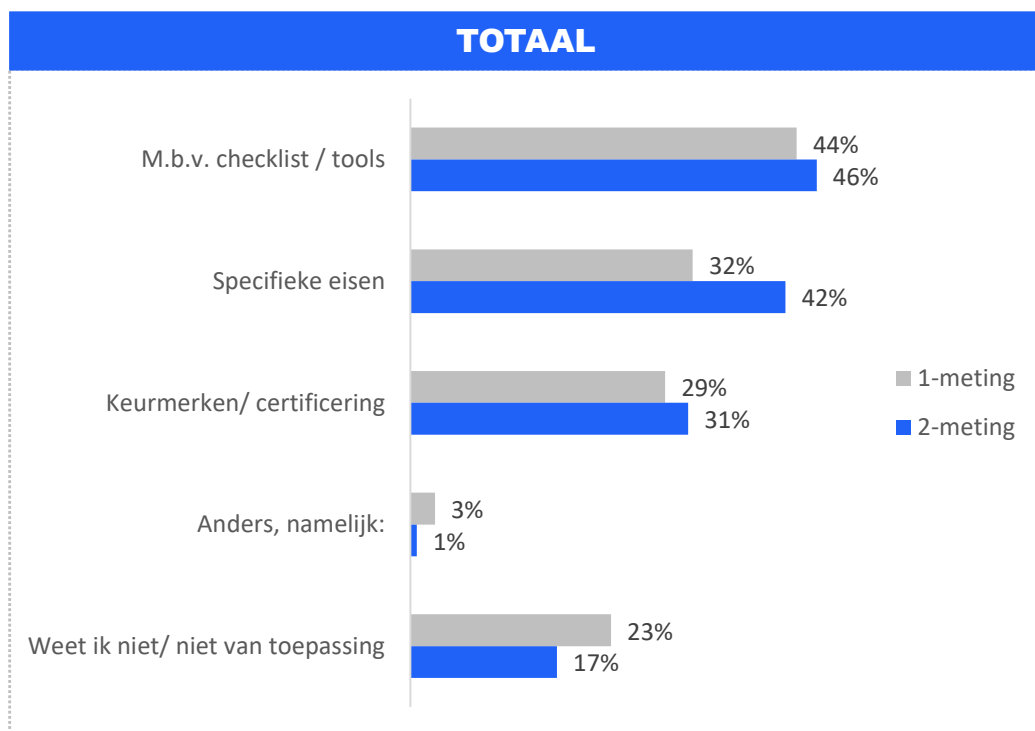
ACCEPTABELE TERUGVERDIENTTIJD

Grootbedrijven vinden een langere terugverdientijd acceptabeler dan middelgrote bedrijven. Dit is gedurende het afgelopen jaar niet veranderd.

Vraag: Wat vindt u een acceptabele terugverdientijd van verduurzamingsinvesteringen?

VERDUURZAMING MEETBAAR MAKEN

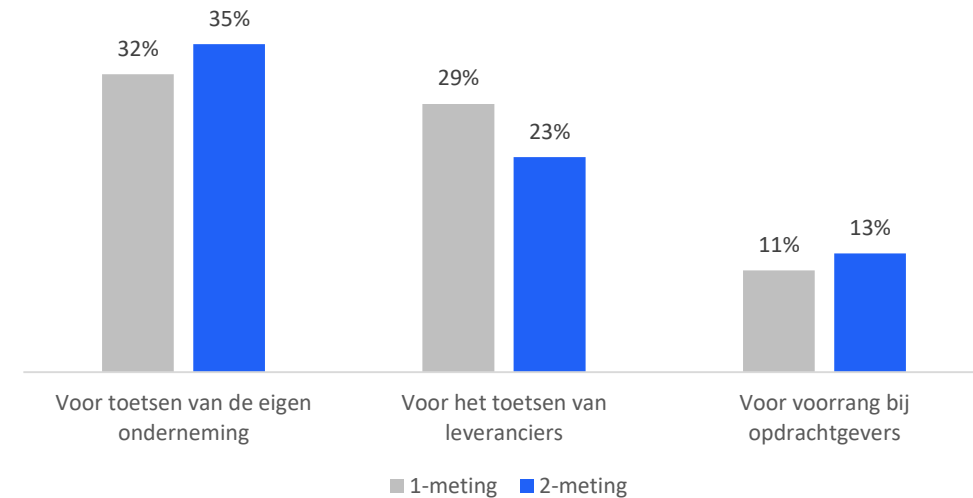
Vraag: Hoe maak u verduurzaming meetbaar binnen uw bedrijf?

CERTIFICERING

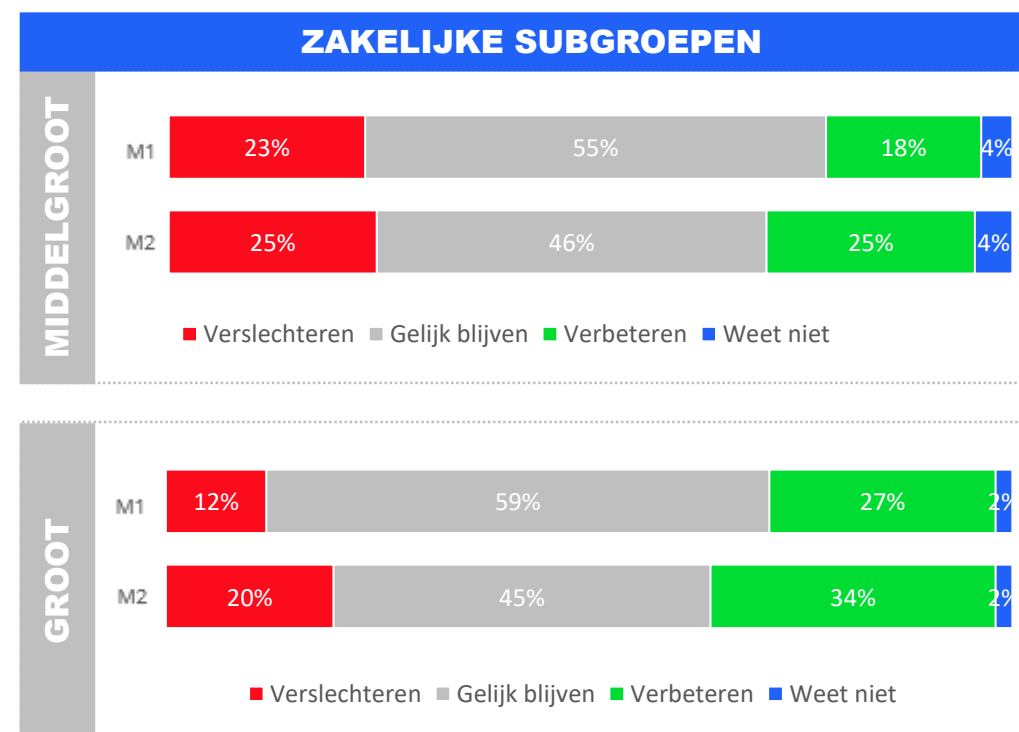
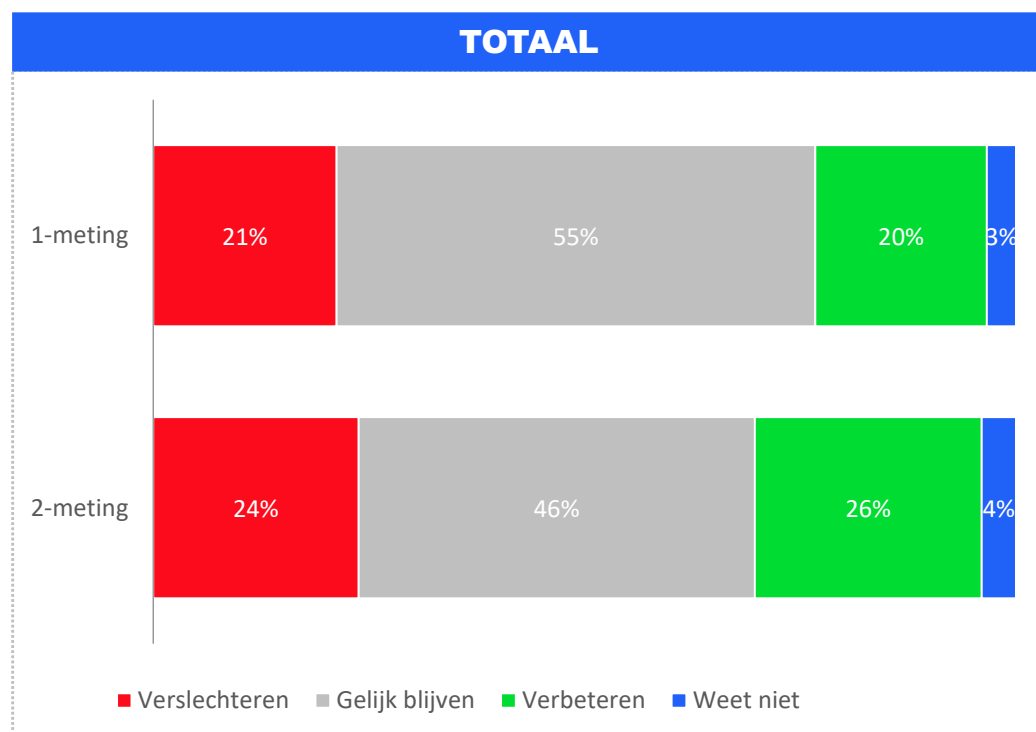
	TOTAAL	MIDDEL- GROOT	GROOT
1-METING	55%	52%	68%
2-METING	53%	51%	63%

Vraag: Gebruikt uw bedrijf certificering op het gebied van duurzaamheid?

REDEN VOOR CERTIFICERING

ONDERNEMERSKLIMAAT – KOMENDE 12 MAANDEN

Vraag: Zal het ondernemersklimaat de komende 12 maanden: